(8957)

БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят Үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Советэй орган

№ 126 (8958) | 1959 оной майн 31, воскресени | Сэн 20 мүнгэн

Бүхы үхибүүдэй зол жаргалай түлөө

...үхы дэлхэйн ажалшад үхибүү-...э хамгаалха уласхоорондын үдэ-...үглөөдэр хаа хаанагүй тэмдэг-...энь.

...эл бүри үнгэргэгдэдэг болоһон ...үдэрые манай ороной, тэрэшэ-...социализмын лагериин бүхы ...нуудай ажалшад үргэнөөр, һайн ...ханаар тэмдэглэдэг болонхой.

Коммунизмын байгуулагдажа...һан манай орондо үхибүүдэй ...үр энхээр, соггой солбоноор хү-...жэхын тула парти, правитель-...омнай үдэр бүриин эсэгэ ёһоной ...арал хандуулдаг. Һургуулиин ...а гүйсөөгүй хүүгэдэй байдаг эм-...ургаануудые саашадань олошо-...лха тухай асуудалаар КПСС-эй ...нтральна Комитет, СССР-эй Ми-...трнүүдэй Совет һаяхан тусхай ...тоол батадан абаа. Ургажа ябаа ...үү үетэндэ манай гүрэнэй түй-... ехэ анхарал хандуулдагыень ...тогтоол үшөө дахин үнэншэмэ...оор гэршэлбэ.

Мүнөө үедэ ороноймнай хүүгэдэй ...и, садуудта 3 миллион 400 мян-...гаран хүүгэд хүмүүжүүлэгдэнэ. ...8 ондо һургуулиин наһа гүйсөө-... хүүгэдэй байдаг эмхи зургаа-...дые бариха, эд зөөреэр хангаха ...эгтэ Совет гүрэн 10 миллиард ...эриг һомолһон байгаа. Шэнэ ...оон жэлэй туршада хүүгэдэй ...и зургаанууд манай орон до-... бүри олон болгогдохо юм.

СССР дотор һургуулиин наһа ...һэн үхибүүн бүхэн уялгата ...р эрдэм номдо һуралсана. ...н, дунда, дээдэ һургуулинуудай ... жэл бүри олошорно. Хэрбээ ...эргшэ 1958 ондо эхин, дунда ...уулинуудта 30 миллион хүн ...алсажа байгаа һаа, 1965 ондо ...40 миллион хүрэтэрөө олошор-... байна. Ургажа ябаа залуу үетэ-...е ушар ёһо мэдэхээр, ажал хү-...мэри хэжэ шадахаар хүмүү-...лхын тула интернат-һургуули-...дта 1965 ондо 2 миллион 500 ...ган үхибүүд һургагдахаар ха-...лагдана.

...рдань хаанта Россиин гээгдэнги ...а булан байһан манай Бурят ...ной ажалшад Совет засагай ...н мандаһанай ашаар эрдэм һур-...литай болоо. Үхибүүднай СССР-...арадуудай бусад үхибүүдтэл ...н, үндэһэн хэлэн дээрэ эрдэм ... шудалха, бүхы талаараа хүг-...э арга боломжотой.

...үүгэдэй ясли, садууд республи-...доторнай жэл бүри олошоржо, ...э олон мянган үхибүүд хүмүү-...лэгдэнэ. Мүнөө үедэ промыш-...на предприятинуудта, колхоз, ...хозуудта шэнэ шэнэ ясли, са-... олоор нээгдэжэ байна. Эхин, ...да һургуулинуудай, санатори, ...рьнуудай тоо мүн лэ нилээд ...шороо. Юрэнхы эрдэм олгодог ...һургуулида 110 мянга гаран үхи-...д, 15 тусхай дунда, 2 дээдэ ...уулинуудта мүнөө үедэ 11 ...га үлүүтэй хүн һурана.

...рхэ сүлөөгөө гартаа абаһан со-...лизмын оронуудай үхибүүдэй ...ой жаргалтайгаар ажаһуудаг ...ожо байһандань манай арад ...саха ёһоороо баясана. Хитадай ...дай Республикын, Корейн Ара-...Демократическа Республикын, ...голой, Чехословакиин, Алба-...н, социализм байгуулжа байгаа ...ашье оронуудай правительство-... соёл гэгээрэлдэ, элүүрые хам-гаалгада, ажалшадай культурна эрилтэнүүдые хангалгада жэл ерэхэ бүри мүнгэ зөөри ехээр гаргашална.

Социализмын оронуудта ажаһуудаг үхибүүдэй золтой жаргалтайгаар ажаһуужа, хүмүүжүүлэгдэжэ байхадань капитализмын оронуудай үхибүүд ядарал зоболондо байдаг. Эдэ оронуудта ажалгүйшүүлэй олошорхо бүри үхибүүдэй ажабайдалынь тэсэшэгүйгөөр муудана, олон миллион үхибүүд үндыжэ үрдингүйгөөр туража гү, али үбшэлжэ үхэнэ. Буржуазна журналистнуудай али болохоор магтадаг Америкын Холбоото Штадуудта ажаһуудаг 5 миллионһоо дээшэ ажалгүй хүн зоной үхибүүдэй ямар хүшэр хүндэ байдалда байһые хэлэхын аргагүй. Энэ гүрэнэй ажалшадай үхибүүд хэдэн мянгаараа туража үхэнэ, һургуулида ябадаггүй, харанхы байдалда байдаг.

Капиталистическэ, колониальна, дулдыданги оронуудтахи үхибүүдэй байра байдалынь илангаяа хүндэ хүшэр юм. Африкын оронуудай, тэрэшэлэн империалистнуудай зонхилжо байһан Азиин оронуудай үхибүүд олоор үхэдэг. «Нью-Стейтмен» гэжэ Англиин журналда бэшэгдэһэнэй ёһоор, Африкада түрэһэн мянган үхибүүд бүхэнэй 200—300-нь үхэдэг, амиды үлэһэн үхибүүдэй 50 процентнь арайхан гэжэ 16 наһа наһалдаг байна.

Дайнда бэлэдхэжэ, дай хэжэ байһан оронуудтахи үхибүүдэй байра байдалынь ехээр муудадаг болоо. Франциин правительство Алжирта боложо байгаа дайнда үдэр бүри миллиард хахад франк гаргашална. Энээнһээ боложо Франциин үхибүүд урган хүгжэхэ аргагүй болонхой. Үбшэлһэн үхибүүдтээ врачые асаруулхын тула эндэхи ажалшад адагай захынь 2 мянган франк түлэхэ баатай болодог. Капиталистическэ оронуудта ажаһуудаг 250 миллион үхибүүд мүнөөшье болотор эрдэм номдо һураха аргагүй байһаар.

«Арадай капитализм» гэжэ нэрлэгдэдэг оронуудай һургуулинууд үхибүүдые баяд, ноёдой зарсаншад болгохоор, тэнэг мунхаг болгохоор, хүнүүдые алаха, хюдаха шунахай үзэлтэйгөөр хүмүүжүүлнэ. Энээнэй шалтагаанаар США-да элдэб гэм хэдэг залуушуулай тоо урда жэлнүүдэйхидэ орходоо 40 процентээр олошороо.

Хүнүүдые олоор хюдаха аюулта дайнда империалистнуудай яаралтайгаар бэлдэжэ байһан мүнөө үелэ дэлхэй дээрэхи түрүү үзэл бодолтой хүнүүд капиталистическэ оронуудтахи үхибүүдэй байра байдалые һайжаруулхын тула шангаар тэмсэнэ.

Ерээдүйн дайнай аюулһаа үхибүүдээ абархын тула дэлхэйн ажалшадай эрид шууд тэмсэхээр бэлэн байһые Венэдэ болоһон Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын федерациин конгресс эли тодоор гэршэлжэ үгөө. «Наранай элшээр сэсэгүүдэй ажамидардагтал адляар үхибүүдтэ амгалан байдал хэрэгтэй!» гэжэ конгресстэ хабаадагшад нэгэн дуугаар мэдүүлээ һэн.

Эб найрамдал бэхижүүлхын түлөө дэлхэйн бүхы арадуудай шангаар тэмсэжэ байһан үедэ үхибүүдые хамгаалха энэ жэлэй Уласхоорондын үдэр тэмдэглэгдэхэнь.

Мухаршэбэртэ нооһо хайшалжа эхилбэ

Энэ жэл аймагай Калини...ай нэрэмжэтэ колхоз хони...ойнгоо толгой бүриһөө 3 ...килограммһаа доошо бэшэ ...ооһо хайшалха, тиигэжэ ...амта дээрээ 540 центнер гү...эндэ тушаахаар хараалһан ...байна. Нооһо худалдажа, бү...ыдөө хоёр миллионһоо үлүү ...мэо доход колхоз оруулха ...юм.

Мүнөө энэ колхоздо хони...ой нооһо түүбэрилэн хайшал...а эхилээ. Эндэхи отаранууд...а хамтадаа 500-гаад гаран ...хонин хайшалагдаа.

— Хониной нооһо хайшал...а харюусалгатай саг тулажа ерэбэ. Манай колхоз мүнөө жэл 17 мянгаад хони хайшалха юм,—гэжэ ахалагша хонишон Очир Эльвиков хөөрэнэ. Тус отарынхид нооһо хайшалжа эхилээд, хонин бүриһөө 3—3,5 килограмм абана.

Энэ колхоздо нооһо хайшалдаг 5 агрегат хүдэлнэ. Түүбэрилжэ хонидые хайшалһаар, июниин 1-һээ хүдэлмэридөө жэгдэрэн орохонь. Иигэжэ үдэр бүхэндэ мянгаад толгой хонин хайшалагдахаар түсэблэгдэнэ.

Т. Гармаев,
манай корр.

ДУРРЕСТЭ ОЛОН ЗОНОЙ ХАБААДАҺАН МИТИНГ БОЛОО

ДУРРЕС, майн 29. **(ТАСС-эй тусхай корр.).** КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев түрүүтэй Советскэ Союзай партийно-правительственна делегациин ерэһэнтэй дашарамдуулан, олон зоной хабаадаһан митинг мүнөөдэр Дуррестэ үдын урда тээ болоо. Һайндэрэйхеэр шэмэглэгдэһэн Сталинай талмай дээрэ, дүтэ шадарай үйлсэнүүдтэ городой болон тэрэ багай тосхонуудай олон арбаад мянган ажаһуугшад совет арадай түлөөлэгшэдые амаршалхын тулада суглараһан байна.

Н. С. Хрущев митингын нээгдэхэһээ урда нээмэл машинаар городой үйлсэнүүдээр ябажа гараа. Советскэ Союзай партийно-правительственна делегациин толгойлогшые болон делегациин гэшүүдые городой ажалшад ехэ халуунаар амаршалба.

Удаань митинг болобо. Албаниин Ажалай партиин Дурресскэ райкомой нэгэдэхи секретарь Сами Геберо митинг нээхэ зуураа, АПТ-гэй ЦК-гэй политбюрогой гэшүүн, Албаниин профсоюзуудай центральна соведэй түрүүлэгшэ Гого Нушида үгэ үгэһэн байна. Гого Нушиин үгэ хэлэжэ байхада нэгэнтэ бэшэ альга ташалга, Советскэ Союзай, албано-советскэ эбдэршэгүй хани барисаанай хүндэлэлдэ юрөөлэй үгэнүүд хэлэгдээ.

Удаань нүхэр Н. А. Мухитдиновэй микрофоной үмэнэ ерэхэдэнь, митингдэ хабаадагшад нэрьемэ альга ташалгаар, «Ура» гэһэн үгэнүүдээр угтаба. Нүхэр Мухитдиновэй үгэ хэлэжэ байхада ехэ анхаралтайгаар шагнажа, нэгэнтэ бэшэ нэрьемэ, үни удаан үргэлжэлһэн альга ташалган боложо, «Советскэ Союз!», «КПСС!», «Энвер—Хрущев!», «Хани барисаан!», «Эб найрамдал!» гэһэн хашхаралдаан болоһон байна.

Д. Бочаров,
Н. Филатов.

Одесскэ областьдо Ленинэй орден барюулагдаба

Хүдөө ажахын продуктнуудые ехээр абажа амжалта туйлаһанай, 1958 ондо гүрэндэ таряа худалдаха талаар социалистическэ уялгаяа дүүргэһэнэй түлөө шагнагдаһан Одесскэ областьдо Ленинэй орден барюулагдаа.

Украинын КП-гэй обкомой, ажалшадай депутадуудай областной Соведэй баярай заседани дээрэ КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гэй секретарь А. И. Кириченко областиин түлөөлэгшэдтэ дээдэ хайра барюулба.

Удаань үгэ хэлэһэн Одессын хүдөө ажахын түрүүшүүл тэдэнэй ажалые үндэрөөр сэгнэһэнэй түлөө парти, правительстводаа баясхалан хүргөөд, Эхэ оронойнгоо баялигые арьбадхахын тулада хүсэ шадалаа гамнангүй ажаллаха байһанаа найдуулаа.

А. И. Кириченко баярай заседани дээрэ үгэ хэлэһэн байна.

КПСС-эй ЦК-да, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ болон Министрнүүдэй Соведтэ, Украинын КП-гэй ЦК-да, УССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ болон Министрнүүдэй Соведтэ эльгээхэ амаршалгын бэшэгүүдые заседанида хабаадагшад туйлай ехэ дэбжэлтэтэйгээр баталан абаа.

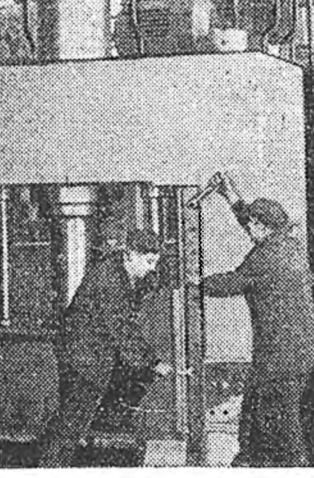
***

Одесскэ областьдо Ленинэй орден барюулгада зорюулагдаһан олон мянган ажалшадай митинг үдын хойно Одессын центральна стадион дээрэ болобо.

Украинын КП-гэй ЦК-гэй секретарь В. В. Щербицкий, партиин Березовско райкомой секретарь П. А. Хомко болон бусад митинг дээрэ үгэ хэлээ.

А. И. Кириченко митинг дээрэ үгэ хэлэһэн байна.

(ТАСС).

ОРЕНБУРГ. Городой шэнэ предприятинуудай нэгэн «Гидропресс» завод дээрэ нимгэн түмэр хэблэхэ гидравлическа пресс бэлдэгдэжэ байна. Энэ пресс автоматическа түхеэрэлгэтэй байха юм.

Зураг дээрэ: шэнэ прессые суглуулжа байна.

ТАСС-эй фотохронико.

ТАРБАГАТАЙН АЙМАГАЙ КОЛХОЗУУД КУКУРУЗАЯА ТАРИЖА ДҮҮРГЭБЭ

НҮХЭД КУКУРУЗАШАД! Сеялкэнүүдээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа, тарилгаяа шамдуулагты!

1000 гектар таригдаа

Россин гүрэнтэй Бурят ороной һайн дураараа нэгэдэһээр 300 жэл болоһоной һайндэртэ зорюулагдаһан социалистическэ мурысөөндэ оролсожо, Тарбагатайн аймагай механизаторнууд хабарай тарилгые богони болзорто, һайн шанартайгаар дүүргэжэ байна.

Майн 27-до аймагай колхозууд кукуруза тариха түсэбөө дүүргээ. Бүхыдөө 1000 гектар дээрэ энэ үнэтэ ургамал квадратно-гнездовой аргаар таригдаа. «Восход» колхоз газараа һайса үтэгжүүлжэ, уһалжа, 70 гектар дээрэ кукуруза тарижа дүүргээ. Эндэ 28 га дээрэнь гектарай 30—30 тонно наг шэбхэ гаргагдажа, бэшэ газарынь аммиагай уһаар үтэгжүүлэгдээ.

Республика дотороо мэдээжэ болоһон суута кукурузашан Петр Антоновой звено тарилгаяа бүри майн 24-дэ дүүргэһэн байха юм. Тэрэшэлэн Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз 150 гектар кукуруза тариһан байна. Эндэ Ехэ-Куналейн дунда һургуулиин һурагшад кукурузын рассада ургуулжа, тэрэнээ 6 гектар дээрэ гаргажа һуулгаа. Кукурузын газар дээрэ гектарай 30 тонно наг шэбхэ гаргагдаһан байгаа.

Иигэжэ манай аймагай колхозууд кукурузын үндэр баян ургаса абаха тэмсэлдэ түрүүшын шата дабаа. Мүнөө үедэ колхозуудай механизаторнууд ургасын хойноһоо харууһалха, ряд хоорондохи элдүүрилгэ хэхэ, ургасада нэмэлтэ тэжээл оруулха хүдэлмэриие эхилхэеэ бэеэ зэһэжэ байнхай.

М. Бурлаков,
КПСС-эй айкомой секретарь.

Аймаг соогоо түрүүлбэ

«Заря коммунизма» колхозой кукурузашад 100 гектарта тарилга хэхэ байгаа.

Петр Фомин, Константин Никитин гэгшэдэй даадаг звеногойхид ажал хүдэлмэреэ эмхитэй, бүтээсэтэйгээр ябуулжа, үсэгэлдэр тарижа дүүргэбэ. Бүхыдөө 1400 шахуу тонно наг шэбхэ гаргажа тараагдаһан байна. Ургасын хойноһоо агротехникын заабаряар харууһалдаад, зурууд хоорондын элдүүрилгэ зүбөөр хэжэ, гектар бүхэнэй лаб 300 центнер набша намаа абаха түсэбтэй.

Бичура. **И. Конов.**

Хүтэлбэрилэгшэдэй шадабари шалгагдана

Сэлэнгын аймагай колхозууд энэ жэл 1785 гектарта кукуруза тарижа, гектар бүриһөө 300 центнерһээ доошо бэшэ ногоон набша абаха уялгатай. Аймаг дотор 51 мянган тонно наг шэбхэ кукурузын полидо гаргагдаха аад, 39656 тоннодо хүргэгдэбэ. Шэбхэ гаргаха түсэб яахадаа дүүргэгдээгүйб гэхэдэ, зарим колхозууд энэ шухала хэрэгые эртээнһээ эхилээгүй, ажал хүдэлмэреэ унжагай нобшоор ябуулһан байна.

Энэ шэмэтэ ургамалые хаһа сагтань, агротехническэ заабариин ёһоор тарьяад, ногоон набша ехээр абаха үүсхэл гаргаһан «Коммунизм» колхозой кукурузашад 65 гектарта тарилга хэбэ. Үрэһэ хаяхатаяа хамта, минеральна үтэгжүүлгэ хүрьһэндэ оруулна. Бүхыдөө 3 центнер, тэрэ тоодо 150 килограмм нэгшээгдэһэн шэбхэ, 30 килограмм аммиачна селитрэ, 15 килограмм калийна дабһа, 15 килограмм үнэһэ, 90 килограмм суперфосфат гектар бүридэ оруулагдана.

Оролдосотой бэрхэ механизатор Фёдор Шагжиев түрүүтэй звеногой гэшүүд халаан соогоо 10 гектар тариха түсэбтэй аад, 15—20 гектар болгоно.

—Бидэнэр эрхим шанартайгаар, болзортонь таряад, баян ургаса хүряахаар шиидэнхэйбди,—гэжэ кукурузашан Шагжиев мэдүүлнэ.

Мүн тэндэхи совхоз, XX партсъездын, Тельманэй, Энгельсын нэрэмжэтэ колхозууд түгэс бэлэдхэлтэйгээр тарилгада оронхой.

260 гектар газарта кукуруза тариха Сталинай нэрэмжэтэ колхоз тарилгадаа һайса бэлдээгүй байшоо. Эндэ агротехникын гуримые хазагайруулха ушар үзэгдөө. Иигэжэ 113 гектарта наг шэбхэ һайса тараагдаагүй, минеральна үтэгжүүлгэ биратайгаар гаргагдаагүй, газарай хүрьһэн һайса элдүүрилэн бэлдэгдээгүй байба. Партиин айкомой бюро энэ ушарые тодорхойлоод, колхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдтэ зэмэ тохоо. Тэндэхи нэгэдэхи комплексно бригадын бригадир Цыретор Жамбалов ажалдаа харюусалгагүйгөөр, хойрогоор хандаһанай түлөө бюрогой шиидхэбэреэр ажалһаа сүлөөлэгдэбэ. Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозойхид мүн лэ кукуруза тарилга удаарууложа байна.

Д. Бадмажапов.

Тарилга удаарна

Шэмэтэ кукуруза ехээр ургуулжа, малдаа эдюулээд, ашаг шэмыень дээшэлүүлхын түлөө аймагай колхозууд тэмсэжэ байнхай.

Тэндэхи Дзержинскиин нэрэмжэтэ колхоз (Зэдэ) 300 гектарта кукуруза тарихань. Геннадий Плюснинай звено даажа абаһан газарайнгаа гектар бүхэндэ хорёод тонно, шэлэгдэмэл газартань 30 тонно наг шэбхэ гаргаа. Мүн ехэхэн талмай тарилгын урда тээ уһалагдаһан байна. Тиихэдэ Григорий Хребтовой звеногойхид мүн лэ саг соогоо тарилгаяа эхилээ.

Тарилга хэжэ ябаһан эдэ кукурузашад хэзээ хэзээнэйхиһээ эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллана. Эдэнэр тарилгаяа июниин 5 болотор дүүргэхээр шиидэнхэй.

Мүн Сталинай, Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ, «Коммунизм», «Октябрь» колхозууд хэды үдэр кукуруза тарижа байна.

Гэбэшье кукуруза тарилга унжагайруулжа байһан колхозууд бии. 700 гектарта тарилга хэхэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой кукурузашад һаял 50-яад гектар таряа. Эндэ тарилгын сеялкэ, хэрэгсэлнүүдэйнь һайнаар тааруулагдаагүй дээрэһээ тарилгын хүдэлмэри удаарна. XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоздошье иимэ байдал үзэгдэнэ.

С. Зодбоев.

Баян ургаса абтаха

«Коммунизм» колхоз 120 гектар газарта кукуруза тариха юм. Дүршэлтэй механизатор нүхэр Каратаевай звеногойхид энэ жэл кукурузын ногоон набша ехээр ургуулхаар шиидээд, гектар бүридэ дунда зэргээр 30 тонно наг шэбхэ гаргажа тараагаа һэн. Мүн 60 гектарта саһа тогтооһон байна.

Сеялкэ түхеэрэлгэнүүдээ эртээнһээ эхилжэ наринаар заһабарилаад, тарилгын урда тээ хэды дахин лаблан шалгажа үзөөд, зүб квадрадуудые поли дээрэ гаргажа һураад, тарижа оробо. Эдэ үдэрнүүдтэ жараад гаран гектар кукуруза түрүү, квадратно-гнездовой аргаар таригдаба.

—Агрономой заабаряар тарихынгаа урда тээ зүб квадрадуудые гаргажа һураһамнай туһатай байба. Агротехническэ болзор соонь, шанартайгаар энэ ургамалаа таряад, гектар бүхэнэй 300 центнерһээ доошо бэшэ ногоон набша абаха һанаатайбди,—гэжэ кукурузашадай звеное даагша Степан Каратаев хөөрэнэ.

Энэ агрегадайхид ажал хүдэлмэреэ зүбөөр эмхидхэжэ, халаанайнгаа даабари үлүүлэн дүүргэнэ. Гурба—дүрбэ хоноод тарилгаяа дүүргэхэнь.

Кукурузын ургажа байха үедэ ургасын хойноһоо эрхимээр харууһалха тухай мүнөөнһөө түсэблэжэ байнхай. Зурууд хоорондын элдүүрилгэ зунай үедэ хэды дахин хэгдэхэ байна.

Ю. Ламукин.

Тори.

КПСС-эй ЦК-гэй ПЛЕНУМЫЕ УГТУУЛАН

138 мянганай арьбалалта

Улан-Удын мяха-консервын комбинадай инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд КПСС-эй ЦК-гэй болохоёо байһан Пленумэй хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөө улам үргэдхэжэ байна.

Эдэ үдэрнүүдтэ комбинадай цех, заводуудта капитальна заһабарилга түлэг дундаа ябажа байна. Заһабарилгын үедэ хуушарһан түхеэрэлгэнүүдынь һэльбэн заһабарилагдаха, шэнэлэн хубилгагдаха юм. Жэлэй эхинһээ хойшо уралан нарижуулгын 60 гаран дурадхал оруулагдаа. Тэдэнэй оройдоо 11 дурадхалыень үйлэдбэридэ нэбтэрүүлээд байхада, жэл соо 138 мянган түхэригэй арьбалалта хэхэ арга олдобо.

Мал үүсэлдэг цехынхид техническэ-эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри хэжэ байна. Эбэртэ мал болон хони үүсэлхэдэ хэрэглэгдэдэг конвейерэй механизмууд шэнэдхэн заһабарилагдаа. Сернистэ газ гаргаха, мяха угааха түхеэрэлгэнүүд шэнээр тодхоогдоо.

Комбинадай түрүү уралан нарижуулагшад нүхэд Тарикановский, Дегтярев, Пивоваров, Козулин гэгшэд мал үүсэлхэ хүдэлмэриие саашадаа бүри ехээр оньһожоруулхын тула ехэ оролдолго гаргажа байнхай.

Консервын завод комбинадай эгээл орёо оньһон техникэтэй предприяти болоно. Банкада мяха хэдэг конвейер гүйсэд заһабарилагдаа. Тэрэшэлэн консервын банка бүтээдэг цехын ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ зорилгоор автоматна хоёр лини тодхогдожо байна. Мал үүсэлхэ хаһын үедэ тус цехынхид консервын заводойхидой хүдэлмэриие банкаар зааханшье дутаалдуулхагүй аргатай болохонь. Механик Меновщиков, слесарь Немогин гэгшэд шэнэ автомат зохёогоо. Тэрэнэйнь ашаар банкануудта мяха хэхэ хүдэлмэриин бүтээсэ хоёр дахин дээшэлхэ байна.

М. Полонов.

Арга боломжоёо гүйсэдөөр хэрэглэхэ

КПСС-эй ЦК-гэй ээлжээтэ Пленум июнь һарада зарлаха гэһэн мэдээсэлые барилгын 154-дэхи трестын 1-дэхи управлениин хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ехэ баяртайгаар угтаба.

Пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ асуудалнууд хадаа үйлэдбэри үргэнөөр оньһожоруулха, автомат зэбсэгүүдээр хангажа, хүдэлмэришэдэй ажал хүнгэдхэхэ тушаа парти, правительствын хододоо гаргажа байдаг анхарал оролдолгые элитээр гэршэлнэ гэжэ барилгашад хэлсэнэ.

Илангаяа барилгын хүдэлмэри горьтойгоор оньһожоруулжа, болохо газартань автомат зэбсэгүүдые үргэнөөр хэрэглэбэл, барилга хэды шэнээн түргөөр ябаха һэм.

Энэ асуудалаар барилгын управленидэ партийна суглаан, үйлэдбэриин зүблөөн, хүдэлмэришэдтэй хөөрэлдөөн үнгэргэгдэһэн байна.

— Газар малталга болон иимэрхүү бусад хүдэлмэри бүри мүнөө хүсэд оньһожоруулха арга боломжо манда хүсэд бии гэжэ коммунист Филиппов мэдүүлнэ. Алишье барилга дээрэ бульдозер, трактор, ашаагаа өөрөө буулгадаг машинануудые харахат. Гансахан лэ энэ баян техникэмнай хүсэд ашаглагданагүй, үнэтэ сагаа миин лэ гээнэ бшуу. Манай управлениин мэдэлдэ байһан элдэб машинануудые һайнаар хүдэлгэжэ шадабал, газар малталгаһаа адагынь 150 хүниие сүлөөлжэ, ондоо хүдэлмэридэ хэрэглэжэ болохо байгаа.

Тэрэшэлэн штукатурна, шэрдэлгын хүдэлмэри оньһожоруулха тушаа олон дурадхалнуудые хүдэлмэришэд эдэ үдэрнүүдтэ оруулна. Тиихэдээ гол түлэб мүнөө байһан механизмуудые, жэшээлхэдэ, штукатурка хэхэ агрегат, башенна кран гэхэ мэтые хэрэглэхэ тушаа анхарал хандуулагдана.

Хүдэлмэришэдэй олон дурадхалнуудые согсолжо, үйлэдбэридэ хэрэглэхэ тушаа хэмжээнүүд абтажа байна.

Д. Цыренов.

Ажалшадай дунда политическэ хүдэлмэри ойлгосотойгоор ябуулая!

Ажалшадай дунда соёл сурталай хүдэлмэри бүри үргэнөөр ябуулха, арад зониие коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулха гэжэ партиин XXI съезд заагаа һэн. Энээнэй үндэһөөр партийна организацинууд лекционно пропагандые бүри һайн болгохо, ойлгосотой, һониноор лекци уншуулхые оролдодог, шэнэ арга бэдэрдэг байна. Улан-Удын «Механлит» заводто лекторэй үдэр үнгэргэгдэжэ эхилһээр үнинэй. Энэ үдэрэй хайшан гэжэ эмхидхэгдэдэг тухайда доро толилогдоһон статьянууд соо хэлэгдэнэ.

Лекци уншахадашье урматай

А. АСЕЕВ, политическэ, шэнжэлхы ухаанай эрдэм дэлгэрүүлхэ бүлгэмэй гэшүүн

Эдэбхитэй шагнагшадта лекци уншахада урматай, зохид байдаг гээшэ. Эгээл тиимэ эдэбхитэй, бүхы юумэ һонирходог, лекци анхаралтайгаар шагнадаг гэжэ «Механлит» заводой хүдэлмэришэд тушаа хэлэмээр байна.

Заводой заһабарилга-барилгын цехтэ хоёрдохёо лекци уншааб. Хожомынь болоһон лекторэй үдэртэ (майн 26-да) ород, бурят арадуудай аха дүүгэй хани барисаан тухай лекци уншаһан байгааб. Эдэ хоёр арадай хани барисаанай анхан бии болоһон түүхэ тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгөөб. Энээндэ декабристнуудай—Бестужевтан болон бусадай ехэ үүргэ дүүргэһэн тушаа, Россин гүрэнтэй Бурят ороной һайн дурааараа нэгэдэһэн түүхэ, 1905 ондо болоһон ородой революци тухай, мүн бэшэ бэшэ асуудалнуудаар эндэхи хүдэлмэришэд ехэ һонирходог байна. Лекциин һүүлээр олон асуудал һураа. Жэшээнь, бурядай революционер Ц. Ц. Ранжуров тухай, манай республикада болоһон хубилалта тухай гэхэ мэтэ асуудалнуудые табиһан байна.

Минии һанамжа

Ю. ПОПОВ, заводой автотракторна цехын слесарь-хабсарагша

Һүүлэй хоёр жэл соо манай заводто ойлгуулламжын хүдэлмэри барагаар ябуулагдадаг болоо. Лекци ходо бolожо байдаг. Тэдэниие һонирхожо шагнанабди.

Минии һанахада, саашадаа уншагдаха лекцинүүдэй темые үшөө олон ондоо болгоһой гэжэ хүсэгдэхэ байна. Жэшээнь, хүгжэм хайшан гэжэ шагнахаб, ойлгохоб гэһэн лекци гү, али үгышье һаа, инаг дуран тушаа, ханилан нүхэсэхэ тухай, гэр бүлэ тухай гэхэ зэргын лекци шагнаха дуратайшуул манайда олон байха.

Манай заводто һара соогоо нэгэ удаа лекторэй үдэр соносхогдожо, цехүүдтэ үдын забһарлалгын үеэр хэдэн лекци уншагдадаг. Бидэнэй һанахада, үдын забһарлалгын үедэ лекци уншахада таагүй байна. Юундэб гэхэдэ, олон хүн столоводо эдеэлхэеэ ошодог. Лекци шагнаха дуратайшье һаа, һаатадаг гү, али хожомдожо ерэхэ баатай болоно. Тиимэ лекцинүүдэй һара соо нэгэ удаа болодог хадань, түсгаар саг тогтоогоо һаа, һайн һэн гэжэ һанахаар. Тиигээ һаа, яаралгүйгөөр лекци шагнаха аргатай болохобди. Үгы һаа, манай столовын хүдэлмэриие үндэһөөрнь хубилгаха хэрэгтэй. Тэрэ үдэр хүдэлмэриимнай газарта халуун эдеэ асаржа үгөө һаань, хүн лекциһээ һаатахагүй һэн. Энэ асуудалые дирекци, партбюро бодомжолхо ёһотой.

Лекцинүүдые ходо уншахадань һонирхолтой байхаһаа гадна, ажалдамнай туһатай юм. Хани барисаанай һайндэрые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө мүрысөөндэ оролсоод, үдэр бүриингөө даабариие 200 гаран процент хүрэтэр дүүргэнэб.

Заводой автотракторна цех соо нүхэр Юшин уласхоорондын байдал тухай лекци уншажа байна.
А. Мантаевай фото.

Залуу үетэн тушаа һаналаа табидагбди

Н. ЕМЕЛЬЯНОВ, заводой комсомолой организациин секретарь

Комсомолшууд, залуушуулые бүхы талаараа болбосоронгы, һайн һайхан заншалтайгаар хүмүүжүүлхэ ёһотойбди. Манай заводой хүдэлмэришэдэй хахадынь шахуу залуушуул юм. Тиимэһээ заводой партийна, комсомолой организацинууд залуушуулые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ һаналаа ехээр табидаг байна.

Һара бүри үнгэргэгдэдэг лекторэй үдэрөөр дашарамдуулан, залуушуулда зорюулжа тусхай лекцинүүдые уншуулдагбди. Жэшээнь, хүн гээшэ бүхы талаараа һайн һайхан шанартай байха ёһотой, совет залуушуулай баатаршалга, эрэлхэг зориг тухай, Островский тухай, мүн бусад лекцинүүд уншагдаһан байха юм.

Мүн ондоошье хүдэлмэри ябуулдаг байнабди. Жэшээлхэдэ, үнинэй комсомолшуудтай хэдэ хэдэн уулзалга эмхидхэгдээ. Үнинэй комсомолшууд нүхэд Сабуров, Красикова, уран зохёолшо Метелица гэгшэдтэй манай залуушуул уулзаһан байна. Ажахынгаа һэргээгдэн бодхоогдожо байхада — 1920 гаран оной үеэр комсомолшууд ябаһан эдэ нүхэднай тиихэдэ тохёолдодог бэрхэшээлнүүдые хайшан гэжэ дабаһан тухайдаа манай залуушуулда хөөрэжэ үгөө.

Хүмүүжүүлгынгээ хүдэлмэри зарим тэды һайжаруулһанаймнай ашаар комсомолшууд, залуушуулай эдэбхи үүсхэл нилээд дээшэлээ. Залуушуулай дундаһаа элдэб ааша гаргаха гү, али ажалай журам эбдэхэ ябадал үгы болонтоо. Энэ жэлэй нэгэдэхи квартал соо заводоймнай комсомолшууд хэдэ хэдэн дурадхал оруулжа, мүн бусад алмалта, арьбалалта хэжэ, табяад мянган түхэриг арьбалһан байна. Эндэхи 80 комсомолшуудай 44-ниинь коммунистическэ ажалай бригадын нэрэ зэргэ олохын түлөө тэмсэнэ.

Хани барисаанай ехэ һайндэрэй хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ оролсоод, манай комсомолшууд ехэ хүдэлмэри хэжэ байна. Завод шадархяа ногооруулхын тула олон модо һуулгаа. Заводойнгоо хашаа доторхиие бултыень дэгнүүлээр хушажа, набша сэсэг тарихабди. Ажал хүдэлмэридөө ариг сэбэрые сахихын түлөө тэмсэлдэ манай залуушуул түрүүлжэ ябана. Хододоо согтой, залитай, гэр байрадаашье, ниитын газарташье культурнаар бэеэ абажа ябадаг гэжэ манай залуушуулые хэлэхэдэ болохо. Эрдэм һургууляа дээшэлүүлхые оролдон, бүхы залуушуулнай бултадаа шахуу һуража байна.

Һайн һайхан заншалтай, шэнжэ шанартай залуушуулые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ лекцинүүд ехэ туһа хүргөө, саашадаашье хүргэхэ байха. Манай заводой хүдэлмэришэд хүгшэн залуугүй бултадаа лекторэй үдэрые ехээр хүлеэдэг болонхой.

ФЕЛЬЕТОН

Сэнхир хүхэ „Волгын" тооһон соогуур...

Базарон Ирдыни сэнхир хүхэ «Волгоороо» шадал мэдүүлэн үдэр бүри иишэ-тиишээ шууяса табилуулдаг заншалтай байба. Шанага нютагта өөрынгөө гэртэ ларёк тогтоогоод, һамгаяа наймаалагша болгожо, шэлтэйхэн харые сэлсытэр жэрылгээд, хүнжэлһөө гарангүй халамгайхан болоходоо, «Хонхолоодо һуудаг хадамайхимни, Шэбэртэдэ шэбээлһэн хүйхэрнүүдни, ай, халаг, табахан алхасын газартал даа» гэһэн бэеэрээ, Эрээлжын гүбөөе, Дабаатын хүтэлые үгсөөдшье, уруудаадшье үдэр һүнигүй харайлгадаг болобо. Үнинһөө хойшо олоной зөөри соо умбажа, хүнэй зөөри дээрэ хүльбэржэ ябаһан амитан гэжэ Базарон тухай нютагайнь зон доохэнуур, һэмээхэнээр хөөрэлдэдэг аад, муу юумэнээр орёолдохоёо жэрхээд, нохой халхай, «намһаа саагуур, наранһаа наагуур» гэжэ һанаад ябадаг.

Базароной бузар хулууша, мэхэшэнь Бодонгуудай зондо мэдэгдэһээр үнинэй. Тиимэ хадань тэрээндэ хүнүүд дураа гутадаг, шоо үзэдэг, шобто харадаг. Тиихэншье зүб. Олон табан юумэ тоолонгүй, Базароной балшыса баригдаһан гансахан хулгай тухайнь хөөрэжэ үгэе. 1956 ондо Бодонгуудай сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ байхадаа Базарон Ирдыни Зэдын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозһоо гурбан тонно орооһо килограмм бүхэнэй нэгэ түхэригөөр колхоздоо гэжэ абаһан бэеэрээ, Читын областиин Петровск-Забайкальский город абаашажа, тэндэхи дэлгүүр дээрэ килограмм бүриин 3 түхэригөөр худалдаад, мүнгыень үбэршэлһэнэйнгөө түлөө хуулиин харюусалгада хабаадуулагдаха ёһотой байһан аад, ядахадаашьеб, хэнэйшьеб гэмээр сүүдлүүлэнгүй үлэшэһэн юм.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо зоной зөөриие үбэршэлхэ талаар Базарон урдынхиһаа бүри ехэ онол дүршэлтэй, арга мэхэтэй боложо, элитээр эдихэеэ болёод, нюусаар, зондо мэдүүлхэгүйгөөр, «хүнэй гараар могой барюулдаг, өөрынгөө гараар үрмэ баридаг» болобо.

1958 ондо Бичурын совхозой рабкоопой түрүүлэгшэ боломсоороо, Базарон ажал хүдэлмэриһөө хаягдаһан, архинша, һамуу һалихай элдэб этэгээдүүдые суглуулжа захалба. Тиигэжэ Бичурын совхозһоо шэдүүлһэн архиин туулмаг Нима Доржиевай баруун гарта рабкоопой складай олохон түлхюур жэнгинэсэ барюулагдаба. Рабкоопой ахалагша бухгалтерай һууриие мэхэ гоходо һурамхи Очиров эзэлжэ, счетоводой тушаалда тэрэнэй намган Бадмацыренова томилогдоһон юм. Ахалагша бухгалтерай орлогшын столдо складые даагшын аша басаган Доржиева хүдэлхэеэ һуугаа һэн. Гансахан лэ базанар Очиров, Доржиев гэгшэд байра нэгэтэй байгаа бэшэ, харин рабкоопой конторо соо шоото татаашад, газаагуур түлхюурнүүдые жэнгинүүлээшэд бултадаа түрэл гаралаараа бусайдашаһан орёо зангилаа болошоод байба.

Яахадаа Базарон Ирдыни хүхэ архиншадые, база базаалингуудые суглуулааб, ямар удхатайгаар түрэл гаралһаа бүридэһэн хулгайшадай уурхай түхеэрээб? Нэгэдэхеэр, энэ уурхай соо шэбээлэгшэдэй һабарынь хамтын зөөри хулууһадаа хурса, шадамар бэрхэ ха юм. Хоёрдохёор, эдэ түрэл гаралнууд харанхы хэрэгээ ябуулхадаа, хүнүүдтэ мэдүүлхэгүй, бэе бэеэ, Базарониие шье «худалдахагүй», шиигшье гэжэ үлүү булуу үгэ гаргахагүй ха юм. Гурбадахяар, хулгайлһан зөөриеэ хубаалдахадаа, түрэл гаралнууд абаһаар лэ үгээе ойлголсохо, Базарондоо бад гэмээр барюулха ха юм.

Тиигэжэ Базарон Ирдыниин дали доро хороһон база базаалингууд, түрэл гаралнууд гүрэнэй зөөри хулууhа, хушуугаа тоһодожо эхилээ һэн. Үнгэрэгшэ жэлэй июниин 30-да шалгалтын болоходо Шэбэртэдэ шэбээлэгшэдэй хара һабарта 77.713 түхэриг 89 мүнгэнэй гүрэнэй зөөри ороод байгаа. Иимэ ехэ үриие нюухын, зондо мэдүүлхэгүйн тулада Базарон Ирдыни муу мэхэеэ гаргаһан юм. Рабкоопой шалгалтын комиссиин долоон гэшүүдэй нэгыеншье урингүйгөөр, хара архинша Улзытуев, мүн Цыбикмитова хоёрые складай шалгалтада хабаадуулаа һэн. Зүгөөр архинша Улзытуевтаа Базарон лаб найдадаг, тиихэдэ Цыбикмитовада һэжэглэдэг, үрилтыемнай тодоруулжа болохо, бүтэхэгүй хүн гэжэ тоолодог байба. Оройдоол 49 зүйлэй эд бараа (тэрэ тоодо архи) шалгаха болоод байтарнь, рабкоопой түрүүлэгшэ Базарон Цыбикмитовае Гутайн магазин тушаажа абаха болоош гээд, складһаа һэсгүй намнажархиһан юм. Тиигээд шалгалта хэхэ ямаршье эрхэгүй Улзытуев складые даагша Доржиев хоёр мэхэ гохёо гаргажа, бодото үрилтые[...] далдалаад, 339 түхэриг 31 мүнгэнэй үри «элирүүлһэн» байгаа. Иигэжэ харанхы хэрэгэйнгээ б[...] тэхэдэ, Базарон Ирдыни ёо-ёхх[...] гээд, «шоно садхалан, хонин б[...]тэн» гэжэ зальбараа гэхэ.

Сэнхир хүхэ «Волгын» уняартуу[...]һан тооһон соогуур зоной зөөр[...] дээрэ хүльбэрэгшэд зоргоор[...] аашалһаар байба. Байгша оной[...] эхеэр хүнүүдэй хэды арсабашь[...] «хүнэй гараар могой барюулагша[...]» Базарон Ирдыни рабкоопой скла[...]дые даагшаар Сандаковые томи[...]һон байгаа. Базарон Ирдыни[...] база базаалингуудай бүгүүлид[...] орошоһон Сандаковшье ойрохон[...] зуура 22.903 түхэриг 67 мүн[...] үрижэрхёо. Тиигэжэ нэгэ жэл[...] турша соо 108.710 түхэриг 26 мү[...]гэн Шэбэртэдэ шэбээлһэн хүйхэ[...] хулгайшадай хармаанда орошо[...] Хулуугдаһан, үригдэһэн энэ мү[...]гэн тухай Базарон Ирдыни мэдэ[...] гү? Мэдээ. Хэмжээ абаа гү? Үгы[...] Адагай захыень, шалгалта хэгш[...]дэй табиһан акт хаража үзэхэ[...] правлениин заседани дээрэ таб[...] хаяа голоо таһа айдаг, тэрьедэ[...] байгаа бшуу. Теэдшье эдэ хулга[...]шадые толгойлжо, тэдээнтэй хам[...] хэһэн харанхы хэрэгээрээ зуура[...] дашоод байхадаа, хайшан гэ[...] бэеэ тушааха һэм. Аргагүй ха ю[...]

Сэнхир хүхэ «Волгын» тооһо[...] таража, Базароной түхеэрһэн уу[...]хай мүнөө бута һүрэжэ, һанда[...]раад байна. Гэмтэ ябадал хэһэ[...] Доржиев, Сандаков болон бусад[...] хуулиин ёһоор харюусалгада х[...] баадуулагдаханьь. Гэхэ зуура гүр[...]нэй 100 гара мянган түхэриг эд[...] этэгээдүүдтэй суг үбэршэлсэһэ[...] нёдондо намар 40 үлүүтэй мянга[...] сэнхир хүхэ «Волга» өөртөө худа[...]дажа абаһан, мэхэтэй, гохотой Б[...]зарон Ирдыни энээгүүр-тэрээгүү[...] зууршалга хэжэ, үмөөрхэ хүни[...] бэдэржэ, үнэгэнэй һүүл шарбуу[...]һаар.

Зүгөөр сэхынь хэлэхэ хэрэгтэ[...] Мүнөө үнэгэн мэхэ дэмы, үнэг[...] мэхээр холо ошохо саг бэшэ. Ха[...]тын зөөриин шүүһэ долёожо ш[...]нашаһан, хараһанаа хазажа, үн[...]һэнөө үмхэжэ годооршоһон Баз[...]рон суг нүхэсэһэн хулгайшадта[...] зэргэ һуужа, гэмээ гүйсэдөөр а[...] саха ёһотой. Тиигэжэ хүнэй гара[...] бэшэ, харин өөрынгөө улаан гара[...] могой бажууг лэ, ондоо харгы Б[...]зарондо байхагүй.

С. Бальжинима[...]
И. Очиров.

Редакциин почтоһоо

Уран зохёолшодые хүлеэнэбди

Манай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой клубта үдэшэ бүри шахуу кинокартина харуулагдана. Һаяхан «Ургын задаржа байхада» гэһэн картина колхознигууд ехэ һонирхон хараба. Киномеханик Цыжип Дамдинова шэнэ кинокартина саг соонь харуулдаг.

Гэбэшье колхозоймнай клубта культурно-гэгээрэлэй ондоо ямаршье хүдэлмэри үнгэргэгдэнэгүй. Эндэхид һонин лекци, элидхэл, хөөрэлдөө шагнаха дуратай. Росситай Бурят ороной һайн дурааараа нэгэдэһэн, мүн уласхоорондын байдал тухай, түрэл оронойнгоо шэнэ һонин тухай дуулахые колхознигууд хүсэнэ.

Һүүлэй үедэ манай эндэ уран зохёолшод ерэнэгүй. Тэдэнэр манай эндэ ходо ерэжэ, колхознигуудые һонирхуулжа байгаа һаань, ехэл һайн һэн. Манай хүдөө нютагуудаар айлшалжа байгыт гэжэ уран зохёолшодые уринабди.

Д. Цыжипова,
колхозой гэшүүн.

Хэжэнгэ.

Колхоз, совхозуудта һүнэй лаборатори хэрэгтэй

Һайн шанартай, ехэ тоһоли[...] һү тушаахада гүрэндэшье, колх[...]зуудташье олзотой. Һүнэй тоһоли[...]гой ехэ болохо бүри тэрээн с[...] белок элбэгжэнэ, тиимэһээ тоһ[...] сыр, зөөхэй, творог ехээр гаргагд[...]даг болоно.

Колхозууд һү ехээр һааха гэж[...] тэмсэхэтэеэ хамта, һүнэй тоһоли[...]гые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ анхарал[...] хандуулха ёһотой. Һаагдаһан һ[...]нэй хэмжээе тоолохынгоо хажу[...]гаар, тэрэнэй ямар тоһолигтой ба[...]һыень бүридхэлдэ абаха шухал[...] Харин мүнөө республикымни[...] олонхи колхозуудта иимэ бүридх[...]хэгдэнэгүй. Тиимэһээ һүнэй тоһ[...]лигые дээшэлүүлхын, ямар тоһ[...]лигтой һүнэй һаагдажа байһые [...]нан шалгахын зорилгоор колхозу[...] совхозуудта өөһэдын һүнэй лабор[...]тори эмхидхэхэ хэрэгтэй бай[...] Мүнөө иимэ лаборатори хаанаш[...] үгы. Курумканай аймагай Кали[...]най нэрэмжэтэ колхозойхид һү[...] шанарые өөһэдөө шалгажа ба[...] талаар түрүүшын алхам хэбэ. Т[...]дэнэр һүнэй өөһэдын лаборато[...]той болохын тула тусхай аппар[...] худалдан абаа.

Оронойнмай зарим областьнуу[...]та ямар тоһолигтой һү һааһанаа[...] зэргээр түлөөһэн һаалишадта үг[...]нэ. Энэ шэнэ аргаар һаалишад[...] түлөөһэ эмхидхэхэдэ таарамжат[...] гэжэ һанагдана. Түлөөһэнэй ин[...] гуримда оробол, өөһэдын лабор[...]тори заатагүй хэрэгтэй бол[...] бшуу. Гадна мүнөө колхознигу[...] хубидаа баридаг үнеэдһээ һааһ[...] һү колхозуудтаа тушаажа бай[...] Тэрэнииень колхозууд шалга[...] абаха ёһотой. Харин лаборато[...] үгы дээрэһээ иимэ шалгалта х[...]дэжэ шадагданагүй.

Бурядай совнархозой тоһо[...] заводууд яһала һайн түхеэрэлгэт[...] Тиимэһээ тэдэнэр, мүн һүнэй п[...]мышленностиин, хүдөө ажах[...] инспекциин хүдэлмэрилэгшэд ко[...] хозуудта лаборатори эмхидхэ[...]дэнь туһалжа шадаха.

Б. Главатских,
Совнархозой эдеэ хоолой хүнгэн промышленности[...] Управлениин ахалагша инже[...]

ХҮМҮҮЖҮҮЛХЫ ЕХЭ УДХАШАНАРТАЙ ХЭМЖЭЭН

Салингай гарахада тэрэниие «угаадаг» заншал зарим газарта бии байдаг. Иимэ заншал манайшье заводто байһан гээшэ. Суббөтодо салин абалгын тудалдаагүй һаань, ехээр гомдодог нэгэ хүдэлмэришэн манайда бии байгаа.

Энэ муу заншалые юрын захиралтаар болюулхань бэрхэтэй. Тиимэһээ хүдэлмэришэдэй дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэй байба.

Манай заводто ябуулагдадаг хүмүүжүүлгын хүдэлмэриһөө лекторэй үдэр тухай онсолон тэмдэглэмээр. Иимэ үдэрые манай партийна организаци хоёрдохи жэлээ үнгэргэжэ байна. Энэмнай ямар ушар удхатай юм гэхэдэ, тогтоогдомол нэгэ үдэртэ һара бүри хүдэлмэришэдтэ зорюулжа, олон темэтэй хэдэн лекци уншагдадаг байна.

ЛЕКЦИНҮҮДЭЙ ТЕМЭ ХАЙШАН ГЭЭД ТОДОРХОЙЛОГДОНОБ

Манай заводто олохон хүдэлмэришэд бии юм. Эрдэм һургуулиинь, ушар ёһо мэдэхэ талыень хараха болоо һаа, элдэбын байха. Түбхын түрүүндэ тэдэниинь хараадаа абажа, лекцинүүдэй темэ тодорхойлдог заншалтайбди. Хүдэлмэришэд өөһэдөө олон темэ захидаг юм. Цех бүхэндэ лекци уншуулдаг хадаа түд тудтань темыень тодорхойлходо үшөө дээрэ. Иигэжэ цех бүхэнэй хүдэлмэришэдэй эрилтые хараадаа абажа, лекцинүүдые уншуулха гэжэ партбюро оролдодог. Жэшээнь, моторно цех завод дотороо бүхы талаараа магтаалтай юм. Түсэбэй дүүргэлтын, продукциин шанарай талаар һайн байхаһаа гадна, энэ цехын хүдэлмэришэд болбосоролойнгоо талаар, ушар ёһо мэдэхэ талаараа бусадһаа илгардаг байна. Тиимэһээ архи уухада муу гэһэн лекци эдэндэ уншалтагүй. Энэ мэтын юрын асуудалые өөһэдөөшье мэдэхэ байха. Эдэнэй эрилтэнь бусадһаа ехэ байдаг. Жэшээнь, энэ цехын хүдэлмэришэд техникын һонин, уласхоорондын байдал тухай дуулаха дуратай байдаг.

Үгышье һаа, автотракторна цехын хүдэлмэришэд баһа онсо илгаатай. Нүгөөдэ цехынхидтэй жэшэбэл, энэ цехын хүдэлмэришэд эрдэм һургуули багатай, ажалайнгаа талааршье эдээндээ хүрэхэгүй, журам эбдэгшэдшье һулагүй бии байха. Тиимэһээ эдээндэ хүмүүжүүлхы удхашанартай лекцинүүдые уншуулхада таарамжатай.

Механическа цехтэ ехэнхидээ залуу басагад ажалладаг юм. Тиимэһээ эдэнэр гэрэй юумэ хэжэ һураха хүсэлэнтэй байһаниинь мэдээтэй. Эдеэ хоол амтатайгаар, һайнаар бэлдэхэ тухай, зүбөөр эдеэлхэ тухай, мүн бэшэ бэшэ темээр лекцинүүдые уншуулһан байгаабди.

Манай заводто комсомолшууд олон. Эдээниие хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ тусгаар анхарал хандуулдаг байнабди. Эдэмнай жаргалта һайхан байдалые өөһэдынгөө гараар байгуулха зонууд ха юм. Тиимэһээ эдэниие коммунизм байгуулха ёһото хүнүүд болюхын тулада ехэ хүдэлмэри ябуулагдадаг байна. Эдээндэ зорюулан уншагдаха лекциин темэнүүдые тусгаар тодорхойлдог байнабди. Иигэжэ нэгэ талаһаа хүдэлмэришэдэй эрилтые хараада абалсажа, нүгөө талаһаа хүн зонойнгоо юрэнхы эрдэмые харалсан, уншагдаха лекцинүүдэй темэ тодорхойлдог заншалтайбди. Һүүлээрнь политическэ, шэнжэлхы эрдэм ухаа дэлгэрүүлхэ республикын бүлгэмдэ захил хэхэдэмнай, бэлэдхэл һайнтай лекторнуудые тэндэһээ эльгээдэг юм. Иигэжэ лекторэй үдэртэ олон ондоо лекци хэдэн цехүүдтэ нэгэ доро уншадаг. Иимэ лекцинүүд хэдэн час соо бэшэ, харин 30—35 минута соо уншагдадаг гуримтай.

ЛЕКТОРЭЙ НЭГЭ ҮДЭР

Энэ жэлэй эхинһээ хойшо эмхидхэгдэһэн иимэ үдэрнүүд партиин XXI съездын материалнуудта зорюулагдаһан байгаа. Росситай Бурят ороной һайн дурааараа нэгэдэһээр 300 жэлэй ойдо зорюулан, майн 26-да лекторэй үдэр үнгэргэгдэжэ, 4 лекци уншагдаа. Механическа цехтэ нүхэр Молчанова, барилга-заһабарилгын цехтэ нүхэр Асеев лекцинүүдые уншаһан байна. Мүн автотракторна, моторно цехүүдтэ уласхоорондын байдал тухай нүхэр Юшин, совет залуушуулай баатаршалга, эрэлхэг зориг тухай, Н. Островский тухай нүхэр Балханова лекцинүүдые уншаа. Энээнэй урда тээхидэл адляар энэ үдэрэйшье лекцинүүд һонирхолтой байгаа. Аха дүү арадуудай хани барисаан тухай лекциие хүдэлмэришэд илангаяа ехээр һонирхоно.

— Хани барисаанай ехэ һайндэрые ажалай бэлэгээр угтаха ёһотойбди,—гээд лекторэй уряалхада:

— Бидэнэр үнинэй бодомжолжо ябанабди. Энэ һайндэрөө бэлэг сэлэгтэйхэнээр угтаха байхабди,—гээд цехын начальник Лукашевич бүгэдэнэй үмэнэһөө харюусаба.

Лекторэй үдэр үнгэргэхэ бүридөө уласхоорондын байдал тухай лекци уншуулдаг гуримтайбди. Манай заводой хүдэлмэришэд энэ асуудалые ехээр һонирходог юм. Тиигэншьегүй арганьгүй. Амгалан тайбан байдал хүн түрэлтэнэй эгээн нангин юумэнь болоно бшуу. Тиимэһээ хүн бүхэн уласхоорондын байдал тухай ходо уншажа, һонирхожо байдаг. Женевэдэ мүнөө боложо байгаа гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөөн тухай лекциин һүүлээр олон асуудалай ороһониинь гайхалтай бэшэ.

ЯМАР ТУҺАТАЙБ

Лекторэй үдэр үнгэргэхэдэ, нэгэдэхеэр, лекцидэ олон хүн хабаадуулагдана. Хойшодоо уншуулха лекцинүүдэй темэ тодорхойлогдоно, хүнүүдэй эрилтэ элирүүлэгдэнэ. Жэшээнь, март һарада болоһон лекторэй үдэр хүнэй бэеын элүүрые сахиха тухай лекци врач Олейникова механическа цехтэ уншаһан юм. Энээнтэй дашарамдуулан, цехын хүдэлмэришэд хайшан гээд зүбөөр эдеэлхэб гэһэн асуудал табиһан байгаа. Энэ асуудалаар хожом лекци уншахыень врачые гуйгаа һэн. Врач Олейникова тиимэ темээр лекци бэлдээд, апрелиин 14-дэ ерэжэ уншаһан байгаа.

Иигэжэ лекцинүүдые уншуулхада, заводоймнай хүдэлмэришэд эдэбхи үүсхэлтэй, лекци шагнаха дуратай, бүхы юумэ ойлгожо абаха хүсэлэнтэй болодог гэһэн тобшолол хэхэ хэрэгтэй. Хүдэлмэришэдэй үүсхэл эдэбхиин улам бадарһые заводой ухаалан зохёогшодой улам олошорһон баримтаһаа хаража болохо байна. Хэрбээ үнгэрэгшэ жэлдэ ухаалан зохёоһон 68 дурадхалай ороо һаа, мүнөө жэлэй 4 һара соо 88 дурадхал ороод байна.

Хэрбээ бүхы заводые абажа хараха болоо һаа, шэнэ долоон жэлэй түрүүшын жэлые эршэтэ ажалаар угтаад, габшагайгаар хүдэлжэ байнабди. Мүнөө жэлэй нэгэдэхи кварталай даабариие заводнай болзорһоонь урид дүүргээд, түсэбһөө гадуур продукци үгөө. Модо бэлэдхэлэй предприятинуудта 11 трактор, 5 автомашина, 34 мотор түсэбһөө гадуур үгөө.

Коммунистическэ ажалай бригаднуудай олон боложо байһан ушар ухаалан зохёохо ажалай улам үргэдэжэ байһые үшөө дахин гэршэлнэ. Коммунистическэ ажалай бригадын нэрэ зэргэтэй болохын түлөө тэмсэгшэд үдэр бүри олошорно. Хоёр бригада иимэ хүндэдэ хүртөөд, үшөө 19 бригадамнай тэмсэжэ байнхай. Зургаан хүдэлмэришэд коммунистическэ ажалай ударник болохын тула шармайн оролдоно. Заводойнгоо коллективые бүхы дээрэнь урагшань татаха хэрэгтэ эдэнэр ехэ үүргэ дүүргээ, саашадаашье дүүргэхэ байха. **Иигээд байхадаа бүхы заводоороо коммунистическэ ажалай нэрэ зэргэ олохо аргатайбди** гэжэ мэдүүлхээр байна.

Мүн энээнтэй хамта, лекторэй үдэрэй хүмүүжүүлхы үүргэ тухай тэмдэглэнгүй байхын аргагүй. Лекторэй үдэр бүхэндэ эрдэм соёлой, научна атеизмын асуудалаар лекци уншуулдаг заншалтайбди. Эдэ бүгэдын ашаар хүн зоной журам, болбосорол дээшэлжэ байна. Ажалай журам эбдэхэ ябадал үсөөрөө, салин абахадаа «угаадаг» заншалшье үгы болонхой. Хуушан сагай үлэгдэл—архидалга манайда усадхагдажа байнхай. Манай заводой хүдэлмэришэд ажалайнгаа һүүлээр кино, театрта ошодог, эрдэм һургуулида һуралсадаг болоо. Заводой гурбан хүдэлмэришэн бүхэнэй нэгэниинь һуража байдаг.

Манай заводой хүдэлмэришэд Росситай Бурят ороной һайн дурааараа нэгэдэһээр 300 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө тэмсэнэ. Абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ, һайндэрые ажалай ехэ бэлэгтэйгээр угтахабди.

С. КОЛОДА, «Механлит» заводой партийна бюрогой секретарь.

...лөөдэр үхибүүдые хамгаалха уласхоорондын үдэр

...ҺУН СЭНГЭЛИГ ЛЭ АЖАБАЙДАЛ-

Л. Хайдуровай фото.

...йнаар һурахабди

...ээ манай ороной залуушуу... ...жабайдалые капитализмын ...дтахи залуушуулай ажабай... ...й сасуулжа үзэхэ болоо һаа, ...һуни хоёртол илгаатай юм.

...т хуулиин алтан наран доро ...эн бидэ залуушуул тулиха зо... ...мэдэнгүй хүн болообди. Оро... ...ю Конституциин ёһоор бидэ... ...раха, ажаллаха, амарха эрхэ... ... Харин тиихэдэ капиталис... ...э оронуудай олонхи залуу... ...һураха, ажаллаха аргагүйдэ... ...эн хооһоор, тулиха зобохо ...й болодог.

...ай орондо коммунизмын үр... ...лайсатайгаар байгуулагдажа ...н энэ үедэ ургажа ябаа залуу ...алишье талаараа тэгшэ бай... ...эрдэм номтой, ажал хэжэ ша... ...о хүмүүжүүлэгдэхэ зэргэтэй ...партимнай һургадаг байна. ...ниень хараадаа абажа, бидэ... ...ргуулидаа һураһан үзэһэнөө ...хадууха зуураа, үйлэдбэри... ...анилсанабди. Һурагша бүхэн ...эскойнуудта модоор, түмэрөөр ...хэрэгсэлнүүдые дархалжа һу... Эндэ һуралсадаг басагад оё... ...гоо мастерскойдо хубсаһа ...туршана. Токариин мэргэжэл ...жа байһан манай һурагшад ...ой предприятинуудай гүйл... ...элдэб захил бүтээдэг болон-

...гууляа һайнаар дүүргээд, ком... ...м байгуулалсахын тула бидэ... ...эхимээр ажаллахабди.

В. Исаков,
Улан-Удын 2-дохи дунда һургуулиин һурагша.

* * *

Жаргалта үхибүүд

Газаагуураа таримал модоор бүрхөөгдэһэн, уужам һаруул, ута байшангай сонхоор хүнгэн хүгжэмэй аялга нэгэ жэгдээр соностоно. Уданшьегүй хүгжэм замхажа, байшангай баруун үүдээр шаг шууяа табилдаһан үхибүүд гаража, наадангай талмай руу гүйлдэбэ.

Ехэ хашаан соохи талмай дээгүүр тараһан үхибүүд доро дороо схэл сүлөө забдагүй янза бүриин нааданхайнуудаар наадажа эхилнэ. Тэдэнэрэй нэгэ зариманиинь сэбэр элһэн дээрэ элдэб нааданхайнуудые зохёоно, нүгөөдүүлынь бэеынгээ шадал мэдүүлэн, харайжа, дэбхэржэ наадана.

Игэжэ республикын сэмбэ нэхэгшэдэй үхибүүдэй 37-дохи садай юрын нэгэ үдэр эхилбэ.

Согтой солбон эдэ багашуулай дуран соогоо наадаха, хүхижэ сэнгэхэ, таатай зохидоор амарха, эдеэлхэ бүхы арга бии. Эндэхи үхибүүд бусад садай үхибүүдтэл адли хүгжэм доро дуу дууладаг, танца, хатар наададаг, элдэб шүлэг, үльгэр хэлэдэг, зураг зуража һурадаг байна. Эдэнэр бусадшье дүршэл шадабарида һурадаг юм.

Ехэшүүлэй бүлэгтэ ородог үхибүүд дуу дуулаха, шүлэг сээжэлдэхэһээ гадна, шадаха зэргээрээ элдэб ажалда һургагдана. Һургуулида орохо болоһон эдэ үхибүүдые шадамар хүмүүжүүлэгшэ Любовь Иннокентьевна Дмитриева даадаг юм.

— Хүн болохо багаһаа, хүлэг болохо унаганһаа гэдэгтэл һүбэлгэн бэрхэ, бэлигтэй үхибүүд манда олон юм,—гэжэ Любовь Иннокентьевна хөөрэнэ.—Света Иванова, Юра Ноздреватых гэгшэд тоо бодоходоо, Таня Яковлева, Саша Тхоров гэгшэд хатар, танца наадахадаа шадамар бэрхэнүүд юм.

Эндэхи үхибүүд наратай дулаан үдэрэй болоходо ой соогуур сэнгэжэ наададаг, элдэб ургамал, эрбээхэй гэхэ мэтые суглуулдаг байна. Ахалагша бүлэгэйхид наадахынгаа хажуугаар садайнгаа огород, таримал мододые уһалдаг болонхой.

Дүрбэн бүлэг боложо хубаардаг зуугаад үхибүүдэй зариманиинь садтаа түхэреэн сүүдхэ соо байрлана. Эдэнэрэй эхэ, эсэгэнь һүниндөө ажалладаг дээрэһээ үхибүүдээ неделидээ нэгэ дахин гэртээ абаашадаг юм.

...Үдэшын боро хараан боложо, хүүгэдэй садай байшангай уужам ехэ залнууд соогуур электрын гэрэл сасарна. Нэгэ жэгдээр хуряагдаһан саб сагаахан хүнжэлтэй оронуудай хажуугаар элдэб нааданхайнууд табяатай. Ханануудаарнь янза бүриин зурагууд үлгэгдэнхэй. Унталгын залнуудай дэргэдэхи наадангай комната соо үхибүүдэй энеэлдэхэ, наадахань дуулдана. Багашуулай нэгэ зариманиинь жэрылгэн табигдаһан ябаган столдо һуужа, һонирхолтой ном, зурагуудые харана, нүгөө зариманиинь ханын хажуугаар табигдаһан нааданхайнуудаар наадана.

Садтаа түхэреэн сүүдхэ соо байрладаг эдэ үхибүүд амтатай эдеэ хоол бариһанайнгаа һүүлээр унтаридаа орожо эхилбэ. Уданшьегүй унталгын зал соогуур хон жэн болошоно.

Дэлхэй дээрэ зол жаргалта ажабайдалай—коммунизмын байгуулагдажа байһан үедэ урган хүмүүжүүлэгдэжэ байгаа эдэ жаргалта үхибүүд манай ороной бүхы багашуулдал адли золтой һайнаар, согтой солбоноор, ядарал зоболон үзэнгүйгөөр ехэ болоно.

И. Будаев.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: сэмбын фабрикын 37-дохи садай үхибүүд наадажа байна.
Л. Апреловэй фото.

Шэнэ дайнда эсэргүүсэн...

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай эхилхэдэ армида абтажа, үхэлэй аюулые нюдөөрөө хараһан байнаб. Дүрбэн жэлэй туршада фронтнууд дээгүүр медицинскэ сестрагаар ябаха зуураа, шархатаһан сэрэгшэдые нэгэнтэ бэшэ абарагша һэм. Хархис дайсадай һомондо дайрагдажа, наһа барагшадые һанахадаа мүнөөшье бэемни аягүй болодог.

Манай ороной эхэнүүд дэлхэйн бүхы эхэнүүдтэл адли шэнэ дайнда эсэргүүсэн тэмсэхэ зуураа, үхибүүднай золтой жаргалтайгаар ажаһууһай, гасалан зоболон бү үзэһэй гэжэ хүсэнэ.

Би Улан-Удын хилээмэнэй заводто юрын хүдэлмэришэнөөр ажалланаб. Гурбан үхибүүдэймни хоёрынь һургуулида һурана. Бага үхибүүмни хүүгэдэй садта ябадаг. Манай парти, правительство залуу үетэнние хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ туйлай ехэ анхарал хандуулна. Хүүгэдэй сад, яслинуудые олошоруулха тушаа парти, правительствын гаргаһан һүүлшын тогтоол энээнние элитээр гэршэлнэ.

Харин империалистнууд, Америкын Холбоото Штадууд түрүүтэй мүнөө үедэ атомна дайнда бэлэдхэжэ байна. Тиимэһээ шэнэ дайнай аюулые зайсуулхын тула бидэнэр дэлхэйн бүхы арадуудтай сугтаа эдэбхитэйгээр тэмсэжэ, үхибүүдтээ зол жаргал олгохо зэргэтэйбди.

Ольга Майорова,
Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадагша.

АХМАД НАДИМ КАСМИ

Пакистанай поэт

Мүнөөдэр ба үглөөдэр

Ороoһо тарихаяа мүнөөдэр гараһан
хүн
Олзотой баян ургаса хуряаха
үглөөдэр.
Зоригоо мохожо мүнөөдэр зутарһан
хүн
Зоболонто үхэлөөр хосоржо магад
үглөөдэр.
Хатуу тэмсэлдээ хамагые туршаад
үзэлши:
Хүндэ ажал, хэсүү бэрхэшээлнүүдые барагсаан.
Гайхамшаг ерээдүйн илалтын
наранай элшэ
Гэрэлтүүлнэл харгыемнай —
дабхиял урагшаа!
Хэрбээ үглөөдэр байшан бодхоохо
гээ һаа,
Хүрэхэ модыень мартангүй бэлдэ
мүнөөдэр.
Хэрбээ үглөөдэр эбтэйгээр
ажаһууха гээ һаа,
Хани нүхэдөө наринаар шэлэлши
мүнөөдэр.
Эрхэ сүлөөгөө эдлэхэеэ һанабал
үглөөдэр
Эльгэ зүрхөөрөө эрмэлзэ тамаһаа
гарахаяа.
Үнэниень хэлэхэдэ, гаршни бүри
мүнөөдэр
Үглөөдэрэй үүрэй түлхюур
баринхай хаям.

А. Бадаев оршуулба.

Эсэгэ ёһоной анхаралаар...

...публикын ниислэл хото Улан-...ородто эмхидхэгдэһэн 1-дэхи ...нат-һургуулида олон үхибүүд ...сана. Эдэнэрэй дунда бишье ...аб. Үхибүүн бүхэнэй һайнаар ...ын тула манда бүхы арга бо... ...о бии. Уужам һаруул хамтын ...тайбди, классууднай ехэ. Гү... ...зөөрэр хубсалнабди, эдеэ хоолнайшье һайнаар бэлдэгдэдэг. Сүлөөтэй сагтаа кино, театрта ошохо, ном, журнал уншаха, элдэб наада зугаа эмхидхэхэ аргатайбди. Һургуулиин дүүрэмсээр бидэнэр лагерьта ошожо, зунаа үнгэргэнэбди. Һаяар манай классайхид зунайнгаа лагерьта ошохонь.

Ургажа ябаа залуу үетэндэ парти, правительствын иигэжэ эсэгэ ёһоной анхарал хандуулдагайнь түлөө бидэнэр улам һайнаар һурахые оролдохобди.

Сима Бильтогурова,
Улан-Удын 1-дэхи интернат-һургуулиин 4-дэхи классай һурагша.

☆ □ □ ☆

...апитализмын оронуудай үхибүүд хайшан гэжэ ажаһуунаб

...эйн капитализмын оронууд... ...алгүйшүүлэй улам олошоржо, ...сэнгэй дээшэлжэ байһантай ...амдуулагдан, үхибүүдэй ажа... ... илангаяа хүндэ болоно. ... миллион үхибүүд үндыжэ ...үйгөөр туража, үбдэжэ үхэ... ...йна.

...рикын Холбоото Штадуудта ...удаг үгытэйшүүлэй гэр бай... ...ээр муудаһанай шалтагаан... ...онхи ушарта түймэр боло... ...эрнүүдынь һандаржа унадаг ...ой. Иимэ шалтагаанаар олон ...д аюулда дайрагдажа үхэ...

...ниальна, дулдыданги оро... ... ажаһуугшадай үхибүүдынь ...олоор үхэдэг болоо. Африкын ...ута, империалистнуудай зон... ...байһан Азиин оронуудта ...эй үхэхэнь улам олошорно. ...жада түрэһэн мянган үхибүүн ...й 200—300-нь үхэнэ, ами... ...эһэн 50 процент үхибүүдынь ...жэ 16 наһа хүрэдэг байна» ...Урда Африкада гарадаг «Аф... ...Саус» журналай редактор ...эла «Нью Стейтмен» гэжэ ...н журналда бэшэбэ.

...ада бэлэдхэхэ, дайнай боло... ...э үхибүүдэй ажабайдалай ...муудадагынь элитэ. Алжир... ...н байлдаанай боложо байһа... ...алтагаанаар Францийн ажал... ... тэрэ тоодо үхибүүдэйнь ...йдал улам муудана. Энээнэй ...аанаар, үхибүүдэй үбшэл... ...лангаяа олошороо. Гэртээ врачые асаруулхын тула 2 мянган франкһаа доошо бэшэ мүнгэн хэрэгтэй. Больницада үхибүүе байлгаһанай түлөө ехэ мүнгэ абана. Үхибүүдые зунай сагта амаруулха тухай асуудал шиидхэгдэмээр бэшэ болоо.

ЮНЕСКО-гэй мэдээсэһэнэй ёһоор, капиталистическэ оронуудтахи 250 миллион үхибүүд һургуулида һураха аргагүй байна. Бразилиин хүн зоной 51,2 процентнь, Турциин—60 гаран процентнь, Мексикын—50 процентнь, Боливиин—80 процентнь үзэг бэшэг мэдэхэгүй юм. Пакистанай хүн зоной оройдоол 16 процентнь уншажа, бэшэжэ шададаг.

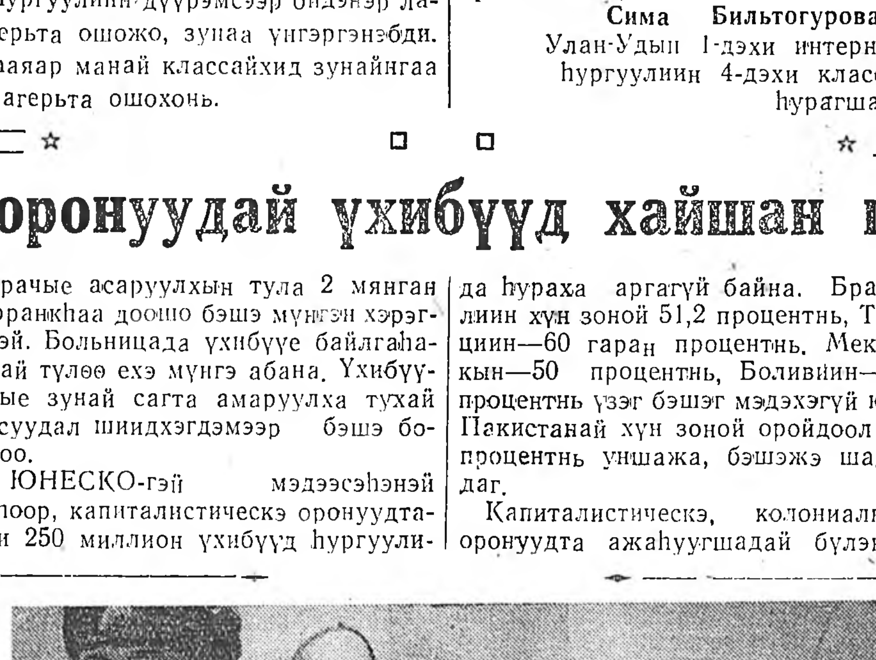
Капиталистическэ, колониальна оронуудта ажаһуугшадай бүлэнэр тулюур байдалда ороходоо үхибүүдээ багаһаань ажалда эльгээхэ баатай болоно. Ажалгүйшүүлэй ехээр олошорһоной шалтагаанаар олон бүлэнэр үхибүүдэйнгээ олоһон салин хүлһөөр амидарна. Кафедэ ажалладаг олон тоото негр хүбүүд неделидээ оройдоол 3 фунт абажа, бүлэнэрөө тэжээхэ баатай болоно гэжэ Урда Африкаар ябаһан А. Брандт «Новое время» гэжэ журналда бэшэһэн байна. Японодо мянга гаран үхибүүд хүлһэншэдөөр, үхибүү харагшадаар хүдэлдэг юм. Үхибүүдэйнгээ иимэ ажалда хүдэлһэнэйнь түлөө түрэлхидынь жэл соо 27 шахуу доллар абана.

Капиталистическэ оронуудай баяд ноёд үхибүүдые үгэ дууламгай зарсанар болгохоор хүмүүжүүлхэеэ оролдоно. «Макколз» гэжэ Америкын журнал «хүбүүгээ солдат болгохоор хүмүүжүүлэгты!» гэһэн статья соогоо эхэнэрнүүдтэ хандан иигэжэ бэшэнэ: «хүбүүдээ наймаатайһаань эхилжэ үгэ дууламгайгаар, сэрэгэй журамда һургагты».

Бүхы дэлхэй дээрэхи демократическа олониитэ капиталистическэ оронуудтахи үхибүүдэй байра байдалые һайжаруулхын түлөө шангаар тэмсэнэ. Энэ зорилгоор үхибүүдые хамгаалха уласхоорондын үдэр жэл бүри үнгэргэгдэдэг болонхой.

Дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлээд байгаа һаа, капиталистическэ оронуудтахи үхибүүдэй байра байдал нилээд һайжарха болоно.

О. Бондаренко.

Африка. Францийн империалистнууд национальна бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэжэ байгаа Алжирай арадта эсэргүү колониальна дай хэжэ байна. Колонизаторнуудай мүшхэлгэ, мүрдэлгэһөө зайсахын тулада эндэхи эхэнэрнүүд, үхибүүд, үбгэд хүгшэд түрэһэн дайдаһаа гаража ошохо баатай болоно.

Зураг дээрэ: нютагһаа тэрьелжэ гараһан хүнүүд.

ТАСС-эй фотохронико.

Искусствын, уран зохёолой ДЕКАДАДА БЭЛЭДХЭЛ

Буряат ороноо магтан дуулагша

Хохир шэбхэ, тракторай үһа шэрэжэ гү, али тала дайдын шэмэг болон бэлшэдэг тарган тобир адуун һүрэгые адуулжа ябаһан аха нүхэдтөө атаархан: «битнай тан тухайдаа шүлэг зохёожорхиһуу» гээд, арбаад гара наһатай Цыденжап саарһа, карандаш хармаанһаа гаргажа, бодолгото болон һуугша һэн. Үнэхөөрөөшье энэ хүбүүмнай гайтайхан юумэ бүтээбэ гү гэһэпдэл, тэдэнэр «зай уран зохёолшо, алим бэшэ шүлэгшни» гээд шагнадаг бэлэй. Иигэжэ хорёод жэлэй саана Хүсөөтэ нютагайхид бэеэр багаханшье һаа, үгэдэ бэрхэ Цыденжабые хэзээ нэгэтэ уран зохёолшо болохыень тааһан байгаа.

Бурят, ород арадуудай хани барисаанай гүн эхиие харуулһан, эб найрамдалда уряалһан малаар баян нютагаа, ажалша бэрхэ нютагаархидаа магтан дуулаһан Ц. Жимбиевэй шүлэгүүдые гансашье Бурят орондо бэшэ, мүн бусад республика, областьнуудта уншадаг юм. Тэрэнэй олохон шүлэгүүд Грузида, Дунда Азида, Украинада, Москвада, Читада толилогдоһон байна. Теэд яахадаа зарим нүхэдэймнай зохёолнууд уншагшадай сэдьхэл хүдэлгэдэггүй гээшэб? Энээнэй нэгэ гол шалтагаан гэхэдэ, тэдэнэр ажабайдалтай холбоогүй, тэрэнние муугаар мэдэдэг, тиимэһээ таһалгадаа һуугаад лэ номуудые бэшэжэрхидэг ха юм. Гэхэ зуура Ц. Жимбиев багаһаа хойшо ажал хэжэ ехэ болоһон, һуражашье байхадаа, һургууляа дүүргэһэнэйшье һүүлээр ажабайдалтай холбоо барисаагаа һуладхаагүй ха юм. Тиимэһээ шүлэгүүдэйнь мүр бүхэн зөөлэн, удхаар һайн, зүрхэ сэдьхэлдэ хүрэмэ байдаг. Юун тухайшье бэшэхэдээ, арад зонойнгоо абари зангые, ёһо заншалые, хүндэшэ зулгые, ажалша бэрхыень түрүү зэргэдэ гарган харуулдаг. Жэшээлхэдэ, захын бурят айлда ороходо сайгаар хүндэлдэгынь мэдээжэ. Энэ ушар Ц. Жимбиевэй «Аяга сай» гэһэн шүлэг соо иигэжэ зураглагдана:

...Харашье, бүрүүлшье, һүтэйшье
һаань—илгангүй
Халуухан сайень уугаарай—
баясахал ээдынь...
Бусалһан эдеэшэг бүшэмэг сай-
ень дууһыень
Барахашьегүй һаа, балгаад
һөөргэнь табяарай...

Энэ уран зохёолшомнай ехэ һонин намтартай юм. Нютагтаа трактористаар, прицепщигээр хүдэлжэ байтараа, Свердловскын консерваторидо ошожо һураад, һүүлээрнь Улан-Удын театрально-хүгжэмэй училищада ерэжэ, тэрэнние дүүргэһэн байна. Удаань Москвагай Горькиин нэрэмжэтэ литературна институт дүүргээ. Зунайнгаа амаралтын үедэ нютагтаа ерэжэ, үбһэ, таряа хуряалгын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсан, «миралһан шүүдэрэй мэлмэрэн гүйлдэн, хажуурайнь эршэ хүрсахан болгоходонь», уран зохёолшын гуурһан хурсадажал байгаа. Тэрэнэй хэблүүлһэн «Баян нуга», «Түрүүшын борозда», «Шүлэг—минии хүлэг», «Шэнэ үльгэр» гэхэ мэтэ номууд сооһоонь «алтан нооһоор хада уула бүрхөөһэн», «мяха, тоһо, эрдэм бэлиг элбэгээр хуряажа байһан» ажалша бэрхэ хүнүүд элеэр хараглана. Ц. Жимбиевэй юрэнхыдөө хүдөө нютаг тухай бэшэдэгынь элитэ. Бүри 1951 ондо хэблүүлһэн «Баян нуга» гэжэ поэмэ соогоо баян ургаса хуряахаар зориһон колхознигуудай шэн габьяата ажалые магтан дуулаа һэн. Тэрээнһээ хойшо хэблэгдэһэн зохёол бүхэн сооһоонь үбдэг тулама үдхэн ногоотой тала нютагай үнэр хангалтана. Ц. Жимбиевэй зохёолнуудай онсо шэнжэнь юуб гэхэдэ, түрүүшээр юрын хүнэй нюдэндэ харагдамаар жэжэ зүйлые эли тодо болгон зураглаад, һүүлээрнь гүнзэгы тобшолол хэжэрхидэг.

Литературна институт дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр Ц. Жимбиев шэнэ шэнэ зохёолнуудые бэшэхын тула Байгал далайе тойрон аяншалан, модошод, загаһашад, ангуушадай зэр зэмсэгүүдые барижа, хоёр гараа нилээд холгооһон байха.

Цыденжап Жимбиев колхозой мүнөөнэй байдалтай танилсажа, малшад тухай зохёол бэшэхээ Агын округой Цокто Хангил нютагта зөөжэ ошоо һэн. Тэндэ гуша мянган хонитой, баян колхоз һууриһанхай юм. Колхознигуудай ажаһуудал урдынхиһаа ташха ондоо болонхой. Алдарта ажалаараа нэрэ солоёо, нютаг ороноо нэрлүүлһэн РСФСР-эй Верховно Сэведэй эрхим хонишон Дулма Сундарапова, соёл гэгээрэлэй хүдэлмэри эрхимээр ябуулдаг ордено Бимбажап Санданов, колхозой зоотехник—биологиин эрдэмэй кандидат Бальжинима Раднабазарон, дархан Сансарай Батоев болон бусад түрүү хүнүүд тэндэ бии. Энэ колхоздо 3 жэл шахуу ажаһууха зуураа, ажахын алишье һалбарида хүдэлжэ, хүлһөө яһала гоожуулһан байха.

— Тэндэ минии хээгүй ажал хомор байха,—гэжэ нүхэр Жимбиев хөөрэнэ. Хонинэй шэбхэ сабшалан дээрэ зөөгөөб, үбһэндэ ябалсааб, хони харюулааб.

Үнгэрэгшэ зунай эхеэр айхабтар ехэ хура бороо орожо, һалхи шуурганай буухада, Сундын Бүтэдэй даажа байдаг һаяхан хайшалагдаһан хонид шэрбэдэжэ эхилһэн юм. Тиихэ үедэнь уран зохёолшо арбаад залуушуул-комсомолшуудтай хамта гурбан сүүдхэ унтан-хэбтэнгүй хонидыень абаралсаһан байна. Иимэрхүү жэшээнүүдые хэлэхэ болоо һаа, яһала олдохо.

Хүдөөдэ байхадаа «Сэрэг нарһад» «Яалтайб, «Аяга сай», «Үбһэшэд», «Миллионер» гэхэ мэтэ олохон шүлэг бэшээ һэн.

— Колхозой ажабайдалтай танилсаһамни институдһаа ехэ эрдэм һургаал үгөө. Саашадаашье хүдөө нютагтай ходо холбоотой байхаб,—гэжэ Цыденжап Арсаланович хөөрэдэг. Һаяхан Зэдын аймагай Дэрэстэй нютаг ошожо ерээ.

Бурядай искусство болон литературын декадые угтуулан, уран зохёолшо шэнэ зохёолнуудые бэшэжэ, туха сүлөөгүй байна.

В. Очиров.

Жан ЗИМИН

Үнгын голые уруудан...

Үнгын голые уруудан
Ульгам хатаршаяа табилуулнаб.
Зунай үдэшэ һэрюухэн —
Зугаа дуугаа захалнаб.

Хотироод ошоһон харгыгаар
Хотон тээшээ догшуулнаб.
Холшор нүхэд тэндэл даа,
Хонгор зүрхэм татуулна.

Хашхай хадын хормойдо
Хатар наадан зэдэлнэ.
Хүбүүд, басагад олон даа,
Хүхюун зугаа шэдэлнэ.

Хайсан бором, харайгыш,
Хашхай хадын хормой руу.
Халуун зүрхэм, тэгүүлыш,
Хатар наадан зугаа руу.

А. МАНГАТХАНОВ

Байгал

Байса шулуун
Бархан уулы
түшэглэн,
Байгаа юм лэ
Байгал далай
бусалан.
Шэнэ сагай—
Шэнэ засагай
үедэ
Үргэн һабань

Үндэр боложо
халбайхань,
Үльгэрэй бэшэ,
Үнэхөөрөө ехэ
болохонь.
Ангара басаганиинь
Алтан гэрэлээр
даллахань,
Булад замаар
Баатар хүсөөр
жолоодохонь.

Мойһон

Мүнгэхэн хубсаһатай
Мүнхэ дангина мэтэ
Сагаахан сэсэгээрээ
Сагаалхин байнам.

Сэлэнгын эрьедэ
Сэбэрхэн урганам,
Сэлгеэхэн һалхинда
Сэлмэн байнам.

Эшэеэ гунхылгаһан
Эдеэмни амтатай.
Эшэеэ гунхылгаһан
Эдеэмни алдартай.

Норпол ОЧИРОВ

ОЛЗО ХҮБҮҮН

Норпол Очиров 1930 ондо түрэһэн юм. 1951 ондо Бурядай багшанарай институт дүүргээд, 1953 он болотор Горькиин нэрэмжэтэ литературна институдай аспирантурада һуража, кандидат болохо экзамен тушаагаа һэн.

«Шэнэ газар хахалагдаа» гэһэн М. Шолоховой зохёол 1957 ондо оршуулаа. Норпол Очиров һаяхан «Олзо хүбүүн» гэжэ повесть бэшэжэ дүүргэбэ.

«Олзо хүбүүн» гэжэ повестиин зургаадахи бүлэгһөө абажа толилбобди.

Дугшанай һураг дуулдадаггүй, бэшэг мэндээш эльгээдэггүй аад, гэнтэ тэрэ өөрөө хүрэжэ ерээ һэн.

Хоёр таяг тулаһан, ангаһан ногоон хүбсаһатай, ботинка үмдөөд, шэлбээ хара бүдөөр орёоһон хүнэй тэргэһээ бууҗа байхые харахадаа, Дэмаа хүгшэн Нанжалма хоёр хүдөөшэрхэһэн, аягүйрхэһэн юумэдэл хүрэһөөр гүйлдөөд угтангүй, шарайшаланги, гайханги нюдөөр адаглааш һаа, саагуураа зүрхөөрөө тухайлһан янзатай, аминиинь хөөрөөд, эгшэгэдээд орхибо.

Дохолһоор Дугшанай дүтэлэн ерэхэдэ:

— Зай, һайнууд байна гүт?—гээд мэндэшэлхэ дуугаарнь һаял лаблан танихадаа, тэдэнэр эжэлүүдгүй нюдэнүүдээ елэгэнүүлэн, абяагүйгөөр уйлалдашабад.

Теэд удааншье уһа нёлбоһон болоҗо байнгүй, тэрэ дороо Дэмаа хүгшэн нюдөө аршаад:

—Баярлаһан хирээ бархирба гэжэ намһаа удхатай, хүнэй нютаг ороноо бусажа ерэхэдэ уйлажа байхамни гээшэ бэзэ, нүгэл шэбэл, юрэдөө юундэ газаа байгаа гээшэбибди, гэртэ ороёл даа,—гээд түлгэшөө.

Нанжалмаа хэлэгүй юумэдэл, миил абяагүйгөөр Дугшанаа харашоод байба. Тэрээнэй юу бодоһые хэн мэдэхэб? Аали һулаащье һаа Дугшан үбгэнэйнгөө хүнэй хүбүүдээр адли ябаад лэ ерэхэдэнь ондоо сэбэр болошоһон шарай, нюдэндэ дадаагүй хүбсаһыень харан харан энхэржэшье болоо, анханда абьяас хүсэлгүй байдагаа һанан һанан шаналжашье болоо.

Үбгэнэйнгөө гэртээ ороходо баярлаһандаа бахардашаһан бэри байн байн дадажа, бии үгыгөөрөө хүндэлжэ ороо һэн.

Дугшаниие хараад, дайнай шэнжэ шарай ямаршуу юм ааб гэжэ багсаан тухайлжа абаха гэһэндэл Амидхаалшын һамгад удэшэлэн тээшэ гэрээр дүүрэн сугларшаба. Зүгөөр үрөөһэн хүлынь үбдэгһөө дээшэ үгы гэжэ обёорон лаблахадаа нюдөө далтируулан, үлэ мэдээшэ болодог байба.

«Юу асараа хаб» гэжэ зариман һэмээхэн харааашална хэбэртэй. Нэгэ түбһэндэ шара һамганай тэсэхэ аргань һалаад:

— Зай, Дугшамнай юу асарааб?—гээд һуражархиба.

Дэмаа хүгшэнэй шарай гансата хубхигад гээд, мүнөө асуугша һамганай нюур харанишьегүй гэмэржэ оробо:

— Зөөриин хойноһоо ошоо бэшэ аад, юу асарба гээшэб! Зоной хэрэгэй түлөө шуһаа адхажа ябаһанаа ерэхэдэнь, «юу асарааб?» гэжэ һурахаяа хүн хаанаһаа һанадаг юм. Эхэ гаргэн хоёртоо зантагар толгойгоол шэрэжэ ерэһэниинь хүрөө бэшэ юм гү юрэдөө...

Тэндэһээ нэгэ һамган тодожо абаад, Дэмаа хүгшэнэй хэлэһэндэ залгуулан үгэлнэ:

— Ёһоорол тиимэ даа, хөөрхэй. Тэрэ ехэ гал дурма соогуур амиды мэндэ гаралсахаһаа үнэтэй юун байхаб. Талаантай золтой хүн нигээд лэ ерэдэг юм байнал даа.

Дугшанай асарһан юумэ хараха һанаатай ерэһэн зариман нимэнүүд номнол дуулахадаа гансата хамараа сохюулан, уруугаа харашоо һэн.

Мүнөөхи шара һамганшье аягүй юумэ асууһанаа ойлгожо, урид аматайдаа голхорһоор ута хэлэеэ саашань татаадхиба.

Түр зуурын аягүй байдалай тохёолдоходо нэгэ юумэ дуугаржа, зоной һанал ондоо тээшэнь хандуулхые хүсэһэн янзатай.

— Булай ехы эдидэг болошоод ерээл, тэрэ томо түмпэнгөөр дүүрэн шүлэ уужархёо,—гээд хажуудаа байһан нэгэ бэридэ Нанжалма шэбэнэхэ юм.

Теэд удааншье тэдэнэр бэе бэеһээ гайхалсаад байбагүй. Олоороо сугларһан зониие зонхилхо эмхидхэхэдээ бэрхэ Дэмаа хүгшэн хөөрэлдөөнэй таһарһан һабагшые һанаамтай ухамайгаар залгаад орхибо.

— Зай, Дугшан, бидэшни тугалай бэлшээриһээ саашаа гараагүй, наада захынь түмэр харгыдаш һуужа үзөөгүй зон гээшэбди. Эрдэни элэхэ бүреэ үнгэ орохо, эрэ хүн ябаха бүреэ ухаа орохо гэһэн үгэтэй юм. Дайн сэрэг гээшые мяхаараа үзэжэ ерээ ха даа ябаһан ябадалаа манда хөөрэжэ, ушар удхыень ойлгуулжа хэлэжэ үгыш даа, юрэдөө ямар газараар ябаа хүмши?

Дэмаа хүгшэнэй иимэ асуудал табихада, хоймортоо дабшалаад һууһан Дугшан миһэд гээд, удаан хөөрөө эхилхээр янзатай нюураа эльбээд, ара тээшээ ороноо нэнгэн налайба.

Гэртэ сугларһан зон бултадаа тэрэнэй ама харашаба. Тойроод абар табар һахалтай жабжуур уруугаа саанахан хүрэтэр хахарһан, абьяасгүй янзын заапагаршаг энэ аман задархадаа, ямар үгэнүүдые һүрьюулхэнь гээшэб гэжэ зүрхэ алдаһаншье, тиигээд мүн саагуураа һонирхоһоншье хэбэртэй тэдэнэр амяа таташоод хүлеэнэ.

Дугшанай дутуу миһэрхэдэ аманайнь зурлаа улам ута болоҗо, хоёр үзүүрһээ һунан алдаад, һөөргөө агшаха зуураа задаршаба...

— Эгээл тиимэ газараар ябааб гэжэ ойлгуулжа бирахагүйм гээшэ бэзэ... Сэхынь хэлэхэдэ, зүг шэгээш мэдэдэггүй, нүхэдэйнгөө ябаһан руул ябагша һэм. Теэд газар уһанай нэрэ һуража байха забдаш болодоггүй һэн дээ...

— Тэль даа. Ямаршье газар гэжэ ойлгохо бэшэ аад, һураашаншье би даа. Зүнтэглэхэдөө хүн зүгөө төөришэдэг юм гээшэ гү даа...

Дэмаа хүгшэнэй бэеэ зэмэлэн балаалуулхада, хүнүүд һулаханаар энеэлдээд абаба.

—Первэ хурьеынсха пронтодо ябааб гэхэдэм ойлгохо гүт даа?—гээд Дугшан бүри дабһалба.

Дэмаа хүгшэн мүхөөгөө үгтэхөөр бэшэ янзатай:

— Одоол алахамш гэжэ байгаа һааш ойлгохогүй жэшээнэй хүн гээшэ бэшэ гүб? Миниин ухаанда тааруулжа хөөрэлши даа. Нүхэд гэхэһээ бурят зон шамтай ябалсаа юм гү?—гэжэ урдаһаань асуугаадхиба.

Дугшан хошон миһэрээгээ гансата хуряагаад, хөөрэжэ оробо.

— Бурят хүн намтай ябаагүй. Нүхэдни хуу ород зон һэн. Нэгэ хурьеын хүбүүн лэ бии бэлэй. Бэшэмнай баран ород һэн.

— Ород, бурядшье һаа хуул нүхэсөөд ябадаг байна ха юм даа, хөөрхэй,—гэжэ Дэмаа хүгшэн аман соогоо зальбараад абаба.

— Ородоймнайш хүбүүд нүхэсэхэдэ амар зон даа,—гээд Дугшан үргэлжэлүүлнэ.—Сэдьхэл һанаан сэхэбши гү даа. Саагуураа ондоогоор сэдьхэжэ, наагуураа нялтаганажа байхагүй. Нэгэл һай һанаа һаа, наһаараа шамай орхихогүй. Нэгэ муу һанаа һаа, хойшолонгүй буруу хараха.

— Нээрээшье ород зон гээшые сэхэ сэбэр сэдьхэлтэй юм гэлсэгшэ...

— Сэхэнь бүри даншье һаа сэхэ зон гээшэ. Нүхэсэхэдэл найдамтайбши гү даа. Би нэгэ залуухан хүбүүнтэй нүхэсэдэг һэм. Сугтаа унтаад, нэгэ хотелогһоо эдеэлээд лэ ябаабди. Эрдэмтэйш хүбүүн һэн. Гэртэхимни Москва городто юм, эсэгэмни өөрөө жалайжа сэрэгтэ мордоо һэн, гэртээ эхэмни дүү басагантайм үлөө гэгшэ бэлэй.

— Хөөрхэй даа, эсэгэ хүбүүн хоёршье дайнда ороод лэ ябажа байдаг юм ха юм даа,—гээд үүдэн тээ һууһан нэгэ һамган һанаа алдаба.

Дугшан түр зуура баглан татаад, саашань үргэлжэлүүлбэ:

— Минии ямарш хадам тиитэрээ эжэлшэшэһэн юм ааб даа гэжэ гайхагшаб. Хэлэ амашгүй, юумэнэй зүб бурууеыш мэдэхэгүй үхэр хара бурят гэжэ голонгүй, ходол хажуудаа дахуулжа ябадаг юм һэн даа. Шархатаадш хэбтэхэдэм, амиим абараа һэн...

— Яагаад абараа гээшэб?—гээд Дэмаа хүгшэн гайхана.

— Нэгэтэ атаахада өрөжо ябатарнай, гэнтэ снаряад ерээд, хажуудам тэһэршөө һэн.

— Тэрэш юун гээшэб даа?

— Томо үхэр бүүгэй тэһэрдэг һомон дээ. Шэхэ дүлиирмэ абяан гараад, би мэдээ табишоо һэм. Шоройдо булуулшаһан байгаа хүн хаб. Нүхэрни һүүлдэ тиигэжэ хэлээ һэн...

— Тэрэш теэд шорой дороһоо гаргажа абаа юм гү?

— Тииһэн байгаа. Гэнтэл мэдээ ороходом Башилимни намайгаа үргэлөөд ябажа ябаба гээшэ. Зүүн хүлни хуу бисаршаһан хэбэртэй, яһан харшаганажа ябаха юм. Хүн болохоо болиһон аад, нүхэрөө зобоожо ябана гээшэ гүб гэжэ бодоод, намайгаа орхёод өөрөө ошыш, намда бү һаата гэжэ гуйбаб. Үгы даа, тэрэмни туһагүй. Даажа ядан ядан, аахилан аахилан намайгаа шэрэхэ юм. Нүһэршэгшье байгаа гээшэ хаб...

— Ээжэ хаажа бай ехэ, һайн нүхэр гээшэ тиимэл байна ха юм даа. Яаһан һайхан сэдьхэлтэй хүбүүн гээшэб!

Дэмаа хүгшэн бурхан тээшээ наманшалан зальбараад абаба.

Тиигэжэл нүхэрни намайе үхэлһөө абарһан юумэл даа. Үгыл һаа, шорой дороо хэбтэһээр хосорхо байгаа гээшэ хаб.

— Бүш хэлэ, хөөрхэй. Сэдьхэл зүрхэсэ доһолжо һуухаар һүрээтэй аймшагтай газараар ябаһанаа ерээ хүн байнаш. Нишэнхи бэшэ хүбүүднай яажа ябаа юм ааб даа. Түгдэм Дэгбажалсан хоёр сугтаа ябадаг һурагтай агша ха. Хөөрхэй-ээ, хөөрхэй, ородой хүбүүд олон лэ гэжэ тэдээниинемнай харалсажа, хамгаалалсажа абаха юм гээбы даа. Һанахада бэрхэл байна даа.

— Ород хүбүүдээр нүхэсөө һаа, ямаршье үедэ гансаардахагүй даа,—гээд Дугшан хүгшэнэй үгэ дэмжэнэ. Тэдэ хоёрһоо бэшэн хуу абяагүйнүүд шагнана.—Һүүлдэ мэдэхэдэм, мүнөөхи минии Башилиин эсэгэ Улан-Удэ руу фабриг, заводуудые барилсаһан, бурядтай дадамал хүн байгаа лэ. Тиигээд хүбүүниинь намайе түрэлхэдэг, һөөлдэ бододог байгаа. Үбгэ эсэгэншье анханда бурядтай хаяа хадхажа һууһан, танил тала болоһон хүн байшюо.

— Ород бурят хоёршни оройдоол үни янсанһаа хойшо эбтэй, еэтэй хаяа хадхажа һуудаг, угаа анха үгынь нэгэ аад, таһарһан зон гээшэ аабза,—гээд Дэмаа хүгшэнэй түүхэ уудалан баталхада, тэрэнэй хэлэһые хэншье буруушаабагүй.

Энээнһээ улам саашадаа нилээд олон юумэ залгажа хөөрэлдэһэнэй һүүлээр Дугшанайда сугларһан һамгад таража эхилбэ. Һүрээтэй һони дуулахадаа айжа болохобди гэжэ тэдэнэрэй зариманиинь бэеэ зэһэжэ, болгоомжотой марьянгяар ерэһэн аад, үнэн дайн тухай хөөрүүлхэдөө, хүлгүйш һаа гэртээ ерээд һууһан Дугшаниие харахадаа, элшэгүй бүрүүлхэншье һаа этигэл түрэһэн юумэдэл тус тустаа нигээд лэ үбгэднай бусажа ерэхэ бэзэ гэһэн найдал хадагалһаар гэртээ харяа һэн.

Үбэлэй һүниин харанхы огторгойгоор улаа бутараи онигошолдоһон үй түмэн одо мүшэд холын хүйтэн дүрсөөрөө үбгэдэйнь ябаһан баруун зүгые һануулһан шэнги үзэгдэжэ байгаа бэлэй.

Хахад жэлэйнгээ түсэб дүүргэбэ

Баунтын аймагай киномеханигууд Николай Синицын, Федор Беспалов, Николай Костромитин гэгшэд ажалшадтаа кино харуулха хахад жэлэйнгээ түсэбые аяар һара хахадаар урид дүүргэбэ. Эдэнэр ажалшадта ганса кино харуулаад лэ, хүдэлмэреэ хизаарладаг бэшэ, харин харуулагдаха киногойнгоо удхые хөөрэжэ үгэдэг, мүн хэдэн хоногоор урид ажалшадта ямар кино харуулагдахаб гэжэ дуулгажа, соносхожо байдаг юм.

Л. Гроссман.

Хүршэ округой түрүү колхоздо

Адуу малаар, хонёор баян Агын скругой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозойхид хонидойнгоо нооһо саг соонь хайшалхын тула эртээнһээ бэлэдхэжэ эхилбэ. Эдэнэр хонидоо нооһонойнь шанараар илгажа байна.

Колхозой гэшүүд хонидойнгоо тоо толгойе олошоруулхын, нооһонойнь шанар һайжаруулхын тула ехэ ажал хэнэ. Мүнөө үедэ колхоздо бии байһан эрхим нооһотой 27594 хонидынь жэлэй дүүрэтэр 31 мянга хүрэтэрөө олошоруулагдаха юм. 1965 он хүрэтэр колхозойнь хонид 40 мянга хүргэгдэхэ түсэбтэй.

В. Крущельницкий.

Ажалнай электрын хүсөөр хэгдэнэ

Манай нютаг илангаяа һүниин харанхыда һайханаар ялардаг. Мүнөө үедэ колхозоймнай хамаг ажалынь электрын хүсөөр хүдэлгэгдэдэг болонхой. Жэшээнь, колхозой кузница, талха татадаг тээрмэ, пилорама, хабар, намарай үедэ таряа сэбэрлэлгын ток, мал ажал дээрэхи хүдэлмэринүүд гэхэ мэтэ булта оньһожоруулагданхай. Энээнһээ гадна, колхозой гэшүүдэй гэр бүхэндэ зайн гал оруулагданхай. Манай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой (Зэдэ) гэшүүдэй электрын хүсөөр ажалаа бүтээдэг болоһонһоо хойшо бар хүсэн багаар хэрэглэгдэдэг болонхой.

Би өөрөө кузницада түмэршэ дарханаар ажалладаг туладаа эдэ бүгэдые һайса ойлгоноб.

С-Х. Дареев,
колхозой түмэршэ дархан

Агнуурида дуратайшуул...

Һаяхан һэн. «Заветы Ильича» колхозой (Иволга) зоотехник И. А. Заверзин ангуушан Шелкуновтой шонын табан гүлгэ нүхэнһөөнь малтажа гаргаад хюдаба.

—Дулаан болохотой адли, шонын нүхэ бэдэржэ, тэдэнэй гүлгэдые хюдаха гэһэн байгааб. Тиигэжэ ябаһаар нэгэ нүхэ тээ хабар олоо һэм. Харин һая ерэжэ үзэн гэһээм, гүлгэд бии хэбэртэй байгаа,—гэжэ нүхэр Заверзин хөөрэнэ.—Тэдэниие малтажа гаргаабди.

Тэрэшэлэн колхозой гэшүүн Д. Д. Пахолков хоёр шоно алажа, 1000 түхэригэй шанда хүртэбэ.

К. Димов.

Сагай уларил

Гидрометбюрогой мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай үүлэтэйшэг байха, бороо хура орохогүй. Баруун тээһээ һулаханаар һалхилха. Улан-Удэдэ 21—23 градус дулаан болохо байна.

Июниин 1—2-то республика доторнай үүлэтэйшэг байха, бороо хура орохогүй шахуу. Баруун хойноһоо һулаханаар һалхилха. Һүниндөө хойто аймагуудта 0—5 градус хүйтэн болохо, бусад аймагуудта 0—5 градус дулаан болохо байна. Үдэртөө хойто аймагуудта 13—18 градус, бусад аймагуудта 19—24 градус дулаан болохо юм.

Хилын саанаһаа

А. А. Громыко, К. Гертер, С. Ллойд, М. Кув де Мюрвиль Женевэдэ бусажа ерэбэ

ЖЕНЕВА, майн 29. **(ТАСС-эй тусхай корр.).** СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко мүнөөдэр Вашингтонһоо Женевэдэ бусажа ерэбэ. Вашингтондо США-гэй гүрэнэй секретарь байһан Д. Ф. Даллесые хүдөөлүүлгэндэ тэрэ хабаадалсаһан байгаа.

Мүн тэрэ самолёдоор США-гэй гүрэнэй секретарь К. Гертер, Великобританиин гадаадын хэрэгүүдэй министр С. Ллойд, Францийн гадаадын хэрэгүүдэй министр М. Кув де Мюрвиль Женевэдэ ерэлсэбэ.

Аэродром дээрэ хэблэлэй түлөөлэгшэдтэ иимэ мэдүүлгэ хэгдээ:

«Гадаадын хэрэгүүдэй 4 министр самолёдоор ниидэжэ ябахадаа, Женевын зүблөөнэй хүдэлмэриие шэнжэлхэ, хараа бодолнуудаа тушаагаа хэлсэхэ арга боломжотой байгаа. Иигэжэ һанал бодолоо андалдан абалсалга аша туһатай байгаа гэжэ тэдэнэр мэдүүлээ. Дүрбэн министр г-н Ллойдын байрада мүнөөдэр 17 часта юрын хөөрэлдөөндэ уулзаха гэжэ хэлсэбэд.

Гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүд уулзаба

ЖЕНЕВА, майн 29. **(ТАСС-эй тусхай корр.).** Мүнөөдэр Женевэдэ Англиин делегациин байдаг байшанда СССР-эй, Великобританиин, США-гэй болон Франциин гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүд уулзаба. Министрнүүд юрын хөөрэлдөө хэһэн байна. Иимэ хөөрэлдөөнүүдые гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөөнэй үзэмжэдэ табигдаһан асуудалнуудаар тэдэнэр үе үе болоод лэ хэдэг юм.

«Юпитер» ракетэ табиһан тушаа

НЬЮ-ЙОРК, майн 29. (ТАСС). Үсэгэлдэр Канаверал гэжэ газар дээрэһээ «Юпитер» ракетэ табигдаһан байгаа. Тэрэнэй үзүүр тала соонь багахан хоёр һармагшан ниидэлсээ һэн.

Телеграфна агентствын Канавералһаа мэдээсэһэнэй ёһоор, 15 минутын туршада ниидэһэнэй һүүлээр, ракетын үзүүр таһаржа, Атлантическа океан руу унашоо гэжэ армиин командовани мэдээсэбэ. Тэрэниие тусхайта эльгээгдэһэн корабльнууд олоһон байна. Хоёр һармагшан амиды байгаа. Мүнөө тэдэнэр шэнжэлэгдэхын тула Вашингтон эльгээгдээ.

Англиин эзэмдэгшэд Уганда зэбүүрхэлтэй ааша гаргана

ЛОНДОН, майн 29. (ТАСС). Англиин эзэмдэгшэд Уганда зэбүүрхэлтэ муухай ааша гаргана гэжэ хэблэл мэдээсэнэ. Юуб гэхэдэ, Угандын арад зон бэеэ даанхай байха, ороноо өөһэдөө хүтэлбэрилхэ гэһэн эрилтэ табина. Майн 28-да эртэ үглөөгүүр эгээн муухай зэбүүрхэлтэ ааша эзэмдэгшэд хэһэн байгаа. «Африкын хэдэн мянган хүн мүшхүүлһэн, 500 шахуу хүн арестовалагдаһан байгаа...».

Иимэ аашанууд һүүлэй долоон хоногто Угандын бусад городуудаар үзэгдэһэн байгаа.

Италиин газетэ иигэжэ бэшэнэ...

РИМ, майн 29. (ТАСС). Италиин христианско-демократическа партиин орган болохо «Пэполо» газетэ Италиин арадай гэгээрэлэй байдал тухай статья толилбо. 1958 ондо 18 наһа гүйсэһэн 100 итальянец бухэнэй гурбаниинь үзэг бэшэг мэдэхэгүй, 20-нь—эхин һургуулиин оройдоол 3 класс дүүргэһэн, 36-нь 5 класс дүүргэһэн байгаа. Тиихэдэ оройдоол 13 хүн 18 наһа хүрэтэрөө һуража ябаһан болоно.

Италиин зарим районуудта хүбүүд, басагад оройдоо һурадаггүй байна. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр һураха аргагүй юм.

Англиин хүдэлмэришэдэй экономическа тэмсэл

ЛОНДОН, майн 29. (ТАСС). Типографиин 200 мянган хүдэлмэришэниие нэгэдүүлһэн 9 профсоюз тогтоогдоһон сагһаа гадуур хүдэлхэгүй гэһэн шиидхэбэри баталан абаба. Юуб гэхэдэ, салин хүлһэ дээшэлүүлхэ тухай тэдэнэй эрилтые предприятинуудай эзэд дүүргээгүй юм. Лондондо мүнөөдэр гараһан газетэнүүдэй онсолон тэмдэглэһэнэй ёһоор, энэ шиидхэбэри хадаа нютагай хэблэлдэ ехэ һаад хэхэ байна. Лондоной хэблэлэй һанамжаар, нютагай олон газетэнүүд бага хэмжээтэйгээр, мүн орой гарадаг болохонь.

Германиин Демократическа Республика. Берлин. Фрухтштрассе болон Тэрштрассе гудамжануудай хоорондохи гэрнүүд.

Вайсай фото. (Центральбилы...)

Японой коммунистическэ партиин ЦК арад зондоо хандаба

ТОКИО, майн 29. (ТАСС). Японой парламентын палатада һунгалта болохотой дашарамдуулан, Японой коммунистическэ партиин Центральна Комитет мүнөөдэр «Акахата» газетээр дамжуулан арад зондоо хандаба.

Һүүлэй үедэ правительство, хүтэлбэрилхы либерально-демократическа парти ороноо шэнээр зэбсэгжүүлжэ байна гэжэ хандалга соонь хэлэгдэнэ. Тэдэнэр Японии Америка хоёрой «аюулгүйн договорые» шэнэлхэ гэжэ яарана, социалистическэ лагериин оронуудта эсэргүү политика бэелүүлнэ. Эдэ баримтанууд Кисигэй кабинедэй хархис ябуулгыень дорхойлно, тэрэнэй бэелүүлжэ һан политика аюултай гэжэ дэглэгдэнэ. Һунгалтада ил... түлөө бүри эдэбхитэй тэмсэл... гэрүүлхэ, ажалшадай эрилтые бэрниэгүйгөөр, эрид шууд хам... жа байһан коммунистическэ... тиие дэмжэхыень ороной ко... пистнуудые, эхэ оронойнгоо... заяанай түлөө оролдожо ба... бүхы хүнүүдые Центральна К... тет уряалба. Коммунистическэ... тиин кандидадуудай түлөө ду... үгэхэдөө эб найрамдалай... эхэ оронойнгоо бэеэ даанхай,... гүй байхын түлөө дуугаа үгэхэ... жэ хандалга соо хэлэгдэнэ.

Франциин һургуулинуудта багшанар олоороо дутал...

ПАРИЖ, майн 29. (ТАСС). Франциин һургуулинуудта олон багшанар дуталдана. Һуралсалай шэнэ жэлдэ эхин һургуулида зааха 13500 багшанар хэрэгтэй юм. Багшын училищинууд энэ жэл оройдоол 6 мянган багшанарые гаргаха байна. Тиимэ дээрэһээнь гэгээрэлэй министр Буллош багшанараар хүдэлхэ кандидадуудые бэдэрэлгэдэ туһалхые ороной һуралсалай эмхи зургаануудые даагшанарта хандаба. Тусхай һуралсалые дүүргээгүй хүнүүдшье багшанараар абтажа бо... гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Иимэ шиидхэбэри, гэжэ «... расьон» газетэ бэшэнэ, таба... республика дотор заншалтай шоһэн юм.

«Иимэ байдал,—гэжэ «Ю... те» газетэ мэдүүлнэ, —Фра... правительствын политика уш... лаа. Тэрэ правительство баг... рые бэлдэхэ училищинууда... олошоруулха, тиигээд багша... олоор бэлэдхэхэ гэжэ оро... гүй».

Аргентинэдэ забастовконууд болоно

БУЭНОС-АЙРЕС, майн 29. (ТАСС). Аргентинын каучугай, резинын промышленностиин предприятинуудай хүдэлмэришэд хүнүүдые хүдэлмэриһөөнь гаргаһанда эсэргүүсэжэ, үсэгэлдэр 24 часай забастовко хэжэ эхилбэ. Түмэр замай томо мастерскэйнуудтай Хунин городто бүхы түмэр замшадай забастовко эхилбэ. Коммунистическэ ажал-ябуулга хэһэнэйнь түлөө гэжэ 15 түмэр замшадые арестовалһан ушарые буруушаажа, энэ забастовко эхилээ юм. Түмэр замшадые дэмжэн, промышленностиин бусад һалбаринуудай хүдэлмэришэд забастовко хэжэ байна. Город дотор сэ... хид бии болонхой.

Салин хүлһэеэ дээшэлүүлх... лөө тэмсэжэ байһан Буэнос-... сай барилгын хүдэлмэришэд за... тэвко хэнэ. Бухы ороной ба... алба хаагшад һара хахад ... сагай туршада забастовко ... байһаар. Авельянеда городо... дэлмэришэд забастовко эхи... үни болоо. Кордова городто... кын алба хаагшад олониитын... монстраци хэхэ зуураа, поли... тулалдаба. Демонстрацида ... даһан олон хүнүүд шарха... байна. Хэблэлэй мэдээс... ёһоор, 150 хүн арестовалагда...

„Грек арадые доромжолно“

АФИНЫ, майн 29. (ТАСС). Баруун Германиин зэбсэгтэ хүсэнүүдэй штабай начальник, урдань Гитлерэй генерал байһан Хойзингер июниин 1-дэ Греци ерэхэ гэжэ хараалагдана. Энээниие Грециин олониитэ буруушаана.

«Анексартитос Типэс» гэжэ газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, «демократическа союз» гэжэ партиин депутат М. Киркос премьер-министрын, национальна оборонын министерствын нэрэ дээрэ парламентда асуулта хэбэ. Тиихэ зуураа, Афинада ерэхээр Хойзингерые Грециин... вительствын уриһаниие бур... жа байһанаа тэрэ мэдүүлбэ... зингер «Гитлерэй ёһо гуримы... лүүлдэг хүнүүдэй нэгэн б... юм, тиин манай Эхэ оронии... даргааһан, дэлхэйн хоёрдох... най үедэ олон зуун хүниие а... байгаа,—гэжэ тэрэ асуулта... хэлэгдэнэ,—тиимэһээ энэ г... лые Афинада уриһан ушар... циин национальна омогор... грек арадые доромжолһондо... логдохо байна».

ФАИ-гэй 52-дохи ГЕНЕРАЛЬНА КОНФЕРЕНЦ...

Майн 29-дэ Москвада Союзуудай байшангай Октябрьска зал соо уласхоорондын авиациин федерациин 52-дохи генеральна конференциин түрүүшын заседани болобо. Түрүүлэгшээр ФАИ-гэй президент т-жа Жакелина Кокран (США) һууба.

1958—1959 онуудай ... ФАИ-гэй хэһэн ажал-яб... тухай элидхэл федерациин г... льна директор Х. Р. Ги... (Франци) хэбэ.

Элидхэлэй һүүлээр олон х... хэлээ.

(ТА...

Антарктика тушаа конференци зарлаха тухай

Аргентинын, Австралиин, Бельгиин, Чилиин, Франциин, Японой, Шэнэ Зеландиин, Норвегиин, Урда Африкын Союзай, Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай, Нэгэдэмэл Королевствын, Америкын Холбоото Штадуудай правительствын түлөөлэгшэд Антарктика тушаа конференциие бэлэдхэхэ зорилготойгоор 1958 оной июньһээ хөөрэлдөө хэжэ байгаа юм. хөөрэлдөөндэ Холбоото Шта... правительство 1958 оной ма... бусад 11 правительствые ... байгаа. 12 правительство ... ренциие Вашингтондо 195... октябриин 15-да зарлаха гэж... сээ һэн.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУ...

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26, Телефоны редакции: редактора —46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни—34-05, сельского хозяйства и советского строительства—47-59, промышленности и транспорта, пропаганды, информации—35-14, культуры—24-74, писем и рабселькоров—40-49, отдел переводов, корректорская —35-95, бухгалтерия—37-32, Для междугородных переговоров—16.

Н01053. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак № ...